Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 26 декабрь 1974 йил, пайшанба № 299 (16.079). ● Баҳоси 2 тийин.

Кеча Тошкентда саккизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг саккизинчи сессияси ўз ишини бошлади.

Депутатлар Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилга мўлжалланган Давлат плани тўғрисида ва Ўзбекистон ССРнинг 1975 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги докладларни тинглаб, муҳокама қилдилар.

УЛКАН ЯКУНЛАР ЯНГИ ИСТИҚБОЛЛАР

Ўзбекистон ССР Олий Совети мажлислари тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Саккизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг саккизинчи сессияси 25 декабрда Тошкентда ўз ишини бошлади.

Эрталаб соат 10 да Олий Советнинг биринчи мажлиси очилди.

Ҳукумат ложаларида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. РАШИДОВ, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлар И. Г. АНИСИМКИН, С. Е. БЕЛОНОЖКО, И. Р. ҚУРБОНОВ, В. Г. ЛОМОНОСОВ, Н. М. МАТЧОНОВ, М. М. МУСАХОНОВ, О. У. САЛИМОВ, Н. Ж. ХУДОЙБЕРДИЕВ, Н. МАҲМУДОВ, С. У. СУЛТОНОВА, А. А. ХЎЖАЕВ, Олий Совет Президиумининг ва республика ҳукуматининг аъзолари ҳозир бўлдилар.

Мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Совети Раисининг ўринбосари, депутат С. ЕСИМОВ очди. Раис столи ёнида Олий Совет раисининг ўринбосарлари, депутатлар П. Ф. ГЛАЗАТОВ, Г. РАМЕТОВАлар ўтирибдилар.

Сессия иштирокчилари марҳум депутатлар Г. Бобоёров ва В. Н. Қодиров хотирасини ўринларидан туриб эсга олдилар.

Депутатлар составидаги ўзгаришлар тўғрисида мандат комиссиясининг раиси депутат Т. Р. КАРИМОВАнинг доклади тингланди. Олий Совет бир овоздан қуйидаги қарорни қабул қилди: 1974 йил 26 августда 436-Қипчоқ сайлов округидан сайланган Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Ережеп АЙТМУРОТОВнинг ваколати ҳақиқий деб топилсин.

Депутатлар сессиянинг қуйидаги кун тартибини тасдиқладилар.

1. Ўзбекистон ССРнинг 1975 йилги халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат плани тўғрисида.

2. Ўзбекистон ССРнинг 1975 йилги Давлат бюджети тўғрисида.

3. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Республиканинг 1975 йилги халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат плани тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Ўзбекистон ССР Госплани раиси депутат Қ. А. АҲМЕДОВ доклад қилди.

Кун тартибидаги иккинчи масала — Ўзбекистон ССРнинг 1975 йилги Давлат бюджети тўғрисида республика молия министри депутат В. МУРОДХЎЖАЕВнинг доклади тингланди.

Раислик қилувчи Ўзбекистон ССР совхозлар министри Е. ТАСАНБОЕВ номига депутатлардан Ч. АЛМАТОВ ҳамда М. ФУЗАЙЛОВАлар томонидан савол тушганлигини маълум қилди. Саволда бундай дейилади:

«Чорва моллари тўёғини кўпайтириш ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ошириш юзасидан беш йиллик план топшириқларининг бажарилиши тўғрисида» Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1973 йил 28 июндаги қарорида совхозлар министрлигига чорвачиликни янада ривожлантириш юзасидан бир қанча тадбирларни амалга ошириш топширилган эди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мазкур қарорини бажариш борасида министрлик ва унинг маҳаллий органлари қилган ишлар тўғрисида ва республика совхозларида чорвачилик юзасидан беш йиллик планнинг бажарилиши қандай аҳволда эканлигини маълум қилишни сўраймиз».

Депутатларнинг шу саволини ушбу сессияда жавоб бериш учун республика совхозлар министрига топшириш ҳақида қарор қабул қилинади.

Танаффусдан кейин мажлисда Олий Совет Раисининг ўринбосари депутат П. Ф. ГЛАЗАТОВ раислик қилди.

Депутатлар Олий Совет план-бюджет ва бошқа доимий комиссияларнинг қўшимча докладини тингладилар. Бу ҳақда план-бюджет комиссиясининг раиси депутат Ҳ. УМАРОВ сўзга чиқди.

Мажлисда сессия кун тартибидаги дастлабки икки масала юзасидан музокаралар бошланди. Музокараларда депутатлардан Ш. К. ХАЙРУЛЛАЕВ (163-Когон шаҳар сайлов округи), Б. А. КРАСНИКОВ (142-Ҳақиқат сайлов округи), Н. С. АЛИМОВА (378-Маориф сайлов округи), А. АБДУШОҲИДОВ (341-Пахтаобод сайлов округи), Г. Н. НАСРИДДИНОВ (317-Дашнобод сайлов округи), Х. ЖУМАМУРОТОВ (456-Чимбой шаҳар сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Соат 16 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи мажлиси бошланди. Мажлисни Олий Совет Раисининг ўринбосари депутат С. ЕСИМОВ очди.

Депутатлардан Р. ШАНИКОВ билан Х. ХАЛИМОВ Республика Госстройи раиси А. Т. ШАХОВга савол берганликлари мажлисда эълон қилинди. Саволда бундай дейилади:

«Ўзбекистон ССР Олий Совети 1972 йилнинг июнида қишлоқда қурилишни яхшилаш тадбирларини кўриб чиқиб, Госстройга колхоз ва совхоз посёлкаларининг бош планларини ишлаб чиқишни 1973—1974 йиллар мобайнида тугаллашни топширган эди.

Республика Олий Советининг ана шу топшириғи қандай бажарилаётганлигини айтиб беришингизни сўраймиз».

Раислик қилувчи депутатларнинг бу саволи шу сессияда жавоб қайтариш учун Госстрой раисига топширилажагини айтди.

Сессия ўз кун тартибидаги дастлабки икки масалани — республика халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилга мўлжалланган Давлат плани ва 1975 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги масалаларни муҳокама қилишни давом эттирди. Музокараларда депутатлардан С. МАМАРАСУЛОВ (331-Димитров сайлов округи), М. Н. ИСТОМИН (276-Қорадарё сайлов округи), А. ДАДАХОНОВ (241-Косонсой сайлов округи), Тошкент область ижроия комитетининг раиси П. ЮСУПОВ, депутатлардан Ю. МАМАЖОНОВ (452-Оржоникидзе сайлов округи), К. Т. КУРДИН (К. Маркс номли 418-сайлов округи), С. БАҲРИДДИНОВА (336-Охунбобоев сайлов округи), Қашқадарё область ижроия комитетининг раиси Х. Р. ҚУЙБОҚАРОВ, депутат Б. А. ЗАЙЦЕВ (20-Фурманов сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун ўтказилаётган социалистик мусобақада эришилган муваффақиятлар тўғрисида республика меҳнаткашларининг бир қанча коллективларидан олинган рапортлар сессияда ўқиб берилди.

Республика Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

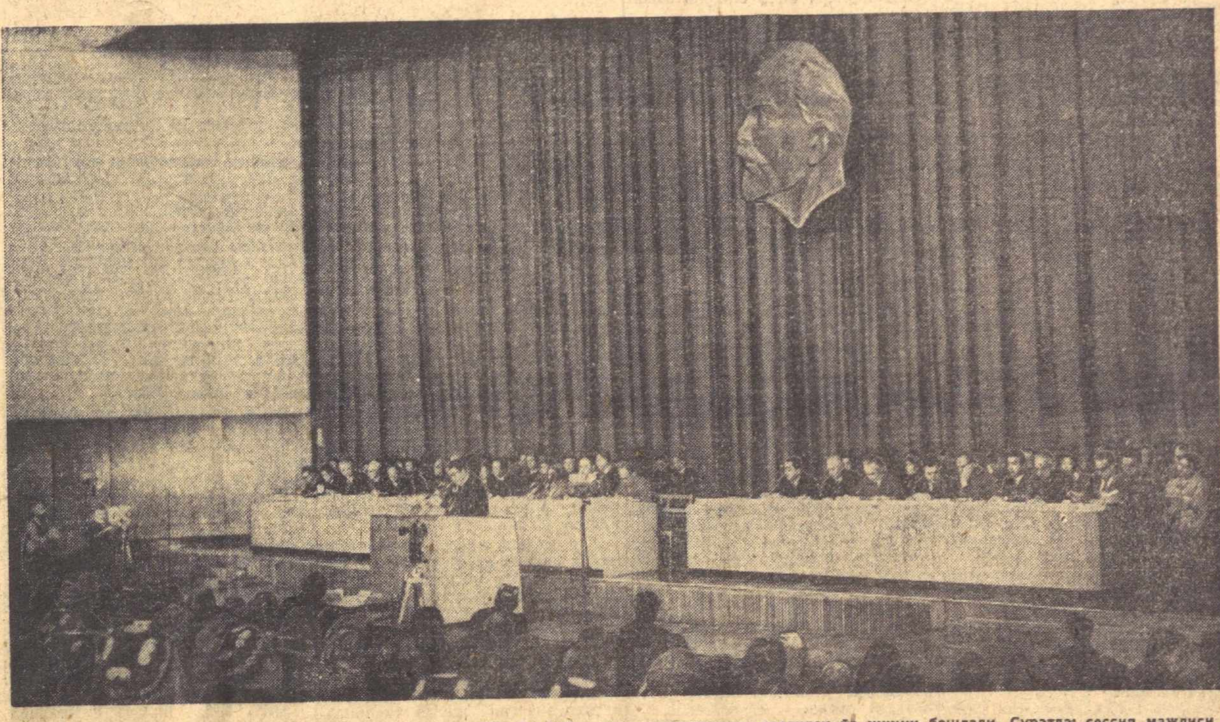

Кеча Тошкентда саккизинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг саккизинчи сессияси ўз ишини бошлади. Суратда: сессия мажлиси президиуми.
Р. Шамсуддинов ва Ш. Иброҳимов фотоси. (ЎзТАГ).

РСФСР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

Тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили топшириқларини муваффақиятли бажариш, мамлакат экономикасини янада мустаҳкамлаш — бу ва бошқа масалалар РСФСР Олий Советининг саккизинчи чақириқ саккизинчи сессияси иштирокчиларининг диққат марказида бўлди. 25 декабрда сессия ўз ишини тугатди.

А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқларни депутатлар ва меҳмонлар давомли, гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Сессияда РСФСР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилги Давлат плани тўғрисидаги қонунни РСФСРнинг 1975 йилги Давлат плани ва РСФСРнинг 1973 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги қарори бир овоздан қабул қилинди. РСФСР Олий Совети Президиумининг фармонлари тасдиқланди ва қонун ҳамда қарорлар қабул қилинди. (ТАСС).

А. Н. КОСИГИННИНГ Б. ШЕФЕР БИЛАН СУҲБАТИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин ЮФСР Иттифоқ Ижроия Вечаси раисининг ўринбосари, иқтисодий ҳамкорлик масалалари билан шуғулланувчи Совет — Югославия Ҳукуматлараро Комитети Югославия қисмининг раиси Б. Шеферни 24 декабрда Кремлда қабул қилди ва у билан суҳбатлашди. Суҳбат давомида яқинлашиб келаётган 1975 йилда ва келгуси беш йилликда Совет Югославия ҳамкорлигига доир масалалар муҳокама қилинди.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган суҳбатда СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, ЮФСР Иттифок Ижроия Вечасининг аъзоси Г. Убипарип ва ЮФСРнинг СССРдаги элчиси М. Пешич иштирок этдилар.

БЕЛГИЛОВЧИ ЙИЛ МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

МУСОБАҚА ШАРОФАТИ

Тошкент трикотаж фабрикасининг Нукус шаҳридаги филиали меҳнат аҳли беш йилликнинг белгиловчи йилида янги-янги ютуқларни қўлга киритмоқда. Улар бунга техникадан унумли фойдаланиш, ички резервларни қидириб топиш ва уларни ишлаб чиқаришга кенг жорий қилиш туфайли эришаётирлар.

— Биз меҳнат интизомига қаттиқ риоя қилиш, маҳсулот сифатини тинмай ошириш шиорини ўртага ташладик, — дейди филиал бошлиғи Т. Урозбоева. — Социалистик мусобақанинг авж олдирилиши катта самаралар берди. Коллектив ўртасида топшириқни бажармовчилар қолмади, илғорлар сафи кун сайин кўпаймоқда. Бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан яхшироқ ишлаш ҳаракати кенг қулоч ёйди.

Ҳа, фабрика ишчилари ўтган ойлар давомида бутун куч-ғайратларини ишлаб чиқариш топшириқларини муддатидан илгари бажаришга, кам харж билан кўп, арзон ва сифатли маҳсулот етказиб беришга сафарбар этганлар. Натижада, ўн бир ой ичида салкам икки миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

Эришилган ютуқларга 2-кийим тикиш цехи чеварлари катта улуш қўшишди. Ёш коммунист, ВЛКСМ XVII съездининг делегати Мадина Асанова етакчилик қилаётган цех коллективи мусобақада ғолиб чиқдилар. Цехнинг Қурбонгул Камолова, Шукур Ўтемуротова, Жонсулув Избосганова, Рима Авезова каби кўпгина илғорлари ҳозир 1975 йил ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқармоқдалар. Цех коллективи йил охиригача пландан ташқари 150 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олди.

Кийим-кечакларнинг бежирим бўлиши ва белгиланган топшириқнинг ўз вақтида бажарилишида бичиқчилик цехи коллективининг ҳам ҳиссаси катта. Улар хом ашёдан унумли фойдаланиб, бракка йўл қўйишмаётир. Янги техникани ишга солиш, резервларни қидириб топишга катта аҳамият беришяпти. Корхонада яқиндагина очилган бўяш, ип ўраш цехларида ҳам иш икки сменада ташкил этилди. 26 ассортиментда турли хил кийим-кечаклар тайёрлаётган фабрика филиали тикувчилари беш йилликнинг якунловчи йилини меҳнатда қувончли ютуқлар билан кутиб олишаётир.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
Т. УНАБОЕВ.

КОЛХОЗ ЗАВОД ОТАЛИҒИДА

(«Совет Ўзбекистони» мухбири).

Самарқанддаги Ленин номли «Красний двигатель» заводи ўн йилдан бери Оқдарё районига қарашли йирик пахтакор хўжалик — «Москва» колхозига оталиқ ёрдами кўрсатяпти. Корхона коллективи ҳар йили кузги, қишки, кўкламги мавсумда, пахта йиғим-теримида хўжалик аъзоларининг яқин кўмакдоши.

— Шу хўжалик йилида, — дейди колхоз раиси ўртоқ М. Жўраев, — кетма-кет табиий офатларга дуч келдик. Май ойининг иккинчи ярмида яганадан чиқарилган, озиқлантирилган ва бир марта культивация ҳам қилинган 750 гектар ердаги ғўзани кучли дўл яксон қилиб кетди. Орадан беш кун ўтиб бузилган майдонларни қайта экиб олдик. Бироқ, яна кўкдан дўл тушиб, бошқа участкамиздаги 800 гектар ғўзани қаттиқ зарарлантирди. Бу гал карталар сувдан кўллаб қолди. Ғўза баргларини, ўсиш нуқталарини юлиб кетди. Ернинг сувини қочириб, июнь ойи бошида яна чигит экишни давом эттирдик. Ўша оғир кунларда «Красний двигатель» заводи коллективи ҳам ёрдамга келди. Қисқа вақт ичида чигит экиш сеялкалари ремонтдан чиқарилиб, тўла ишга солинди. Дўлдан зарарланган 1550 гектар майдондаги чигит тезда қайта экилди. 20-25 кун кечикди. Лекин, парваришга зўр берилди. Қўшимча минерал ўғитлар ажратилди.

Табиий офат оқибатлари тезда тугатилди. Хирмон салмоқли бўлди. Ялпи пахта етиштириш 1973 йилга нисбатан 198 тонна ошди. Социалистик мажбурият ошириб бажарилди.

Ҳозир техника ремонти қизғин давом этмоқда. 37 ҳайдов, 85 чопиқ трактори, кўплаб териш агрегатлари ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари завод коллективининг ёрдами билан бунёд этилган колхоз марказий устахонасида созланмоқда. Завод маъмурияти йил охирига қадар колхознинг яна 5 та тележка, 2 та «ГАЗ-51» автомашинасини ремонт қилиб берадиган бўлди.

ЕР ТЎЙСА ЭЛ ТЎЯДИ

Каттақўрғон районидаги Карл Маркс номли колхозда илгарилари пахта ҳосилдорлиги паст эди. Бунинг асосий сабаби — экин ерларини маҳаллий ўғитга тўйдирмаслик, шудгорни кечикиб ва сифатсиз ўтказиш эди.

Хўжалик раҳбарлари ва тажрибали мутахассислар кейинги йилларда бундай камчилик ва нуқсонларга барҳам беришди. Ҳосил йиғиб олингач, кузги-қишки тадбирлар, конвейер усулида ташкил этилди. Агроном ва мутахассислар кам ҳосил берган майдонларни аниқлашди. Шудгорлаш олдидан гектарига 20 тоннадан маҳаллий ўғит, 400 килограммдан суперфосфат солиб ҳайдалди. Ер ҳамиртуруши табақалаштириб солинди. Бу эса ориқ ерни бир йилдаёқ семиртирди. Бу кузда юқори ҳосил етиштиришни таъминлади. Табақалаштириб семиртирилган майдонларнинг қуввати уч йилга етади, қуввати камайгач, ер қайтадан озиқлантирилиб, семиртирилади.

Бу тажриба яхши самаралар бераётир. Колхоз пахтакорлари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллик юбилейи нишонланган йилда 1338 гектар майдондан пландаги 28,5 центнер ўрнига 37,5 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтардилар. Ҳосилдорлик олдинги йилларга қараганда бир йилда гектар бошига 9 центнердан ошди. Хўжаликнинг Р. Жўраев, Ж. Тойиров бошлиқ бригадалари 42-46 центнердан хирмон кўтарди. Бошқа бригадаларда ҳам кўрсаткич яхши бўлди.

Пахта ҳосилдорлигини оширишда техника уларга қанот бўлаётир. Экишдан тортиб ҳосилни йиғиб-териб олишгача бўлган барча ишлар машиналаштирилган. Бу йил ҳосилнинг 60 проценти «зангори кема»ларда териб олинди. Хўжалик бўйича ҳар бир машина билан ўртача 165 тоннадан пахта терилди. У. Нуриллаев, И. Назаров каби механизаторлар 220—262 тоннадан пахта теришди.

Колхоз аъзолари янги йил ҳосилига пухта тайёргарлик кўрмоқдалар. Мавжуд экин майдонлари барвақт шудгор қилинди.

Тракторчиларга илгарилари гектарига қараб ҳақ тўланарди. Бу йил эса ҳайдалган майдонларнинг чуқурлиги ва сифати ҳисобга олинди, ва шунга қараб ҳақ тўланди. Бу иш ўз самарасини берди. Т. Рўзиев, Ш. Аҳатов, Ж. Худойбердиев каби тракторчилар ерларни чуқур ва сифатли шудгор қилишда мусобақа ғолиблари бўлишди.

Хўжалик заршунослари шудгорлашни муваффақиятли тамомлаб, қишки тадбирларни амалга оширишяпти.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.
А. НАБИХЎЖАЕВ,
штатсиз мухбир.

ФАН—ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ ЙЎЛИДА

Ўзбекистондаги 19 та илмий-техника жамиятининг вакиллари 25 декабрь куни республика илмий-техника жамиятлари кенгашининг пленумига тўпландилар. Бу жамиятлар составида олимлар мутахассислар ва ишлаб чиқариш новаторлари ишчилардан салкам 120 минг киши бор. КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми ва СССР Олий Советининг иккинчи сессияси қарорлари асосида фан ва техника ютуқларини республика халқ хўжалигига жорий этишни жадаллаштириш соҳасида ана шу жамиятларнинг 1975 йилги вазифалари тўғрисидаги масала муҳокама этилди. Ўзбекистон илмий-техника жамиятлари республика кенгашининг раиси профессор Т. Р. Рашидов ва Ўзбекистон машинасозлик саноати илмий-техника жамияти правлениесининг раиси, республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Г. А. Кошевников доклад қилди.

Пленум қабул этган қарорда илмий-техника жамияти ташкилотларига беш йилликнинг якунловчи йилида халқ хўжалик плани ва социалистик мажбуриятларини муддатидан илгари бажаришга меҳнаткашларнинг ижодий кучларини сафарбар этиш ишини кучайтириш таклиф қилинди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1975 ЙИЛГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госплани раиси депутат Қ. А. АҲМЕДОВ доклади

Депутат ўртоқлар! Ушбу сессия КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми қарори, ўртоқ Леонид Ильич Брежневнинг Пленумдаги нутқи, СССР Олий Совети иккинчи сессиясининг қарорлари туфайли совет халқининг сиёсий активлиги ва ижодий ғайрати жўш урган вазиятда ўтмоқда.

Бутун халқимиз КПСС Марказий Комитети Пленумининг қарорларини ҳаракат қўлланмаси деб қабул қилмоқда. Совет кишилари Коммунистик партиянинг доно сиёсатини якдиллик билан қўллаб-қувватлаб ва маъқуллаб, ўз сафларини партия теварагида янада маҳкамроқ жипслаштирмоқдалар, ўз кучларини коммунизм тантанаси йўлида янги шонли ишлар қилишга сафарбар этмоқдалар.

Республикамиз меҳнаткашлари учун тугаб бораётган 1974 йил муҳим тарихий сана — Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартияси ташкил этилганлигининг 50 йиллиги нишонланганлиги билан айниқса қадрли бўлди.

КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукуматининг жуда катта ёрдами туфайли, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг зўр сиёсий ва ташкилотчилик иши туфайли республика меҳнаткашлари КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди тарихий қарорларини бажара бориб, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг республикамизга бир неча бор келган пайтларида берган маслаҳатларини амалга ошира бориб, тўққизинчи беш йилликнинг ўтган даврида, айниқса 1974 юбилей йилида халқ хўжалиги ва маданиятнинг барча тармоқларини ривожлантиришда, халқ фаровонлигини оширишда катта-катта муваффақиятларга эришдилар.

Республика халқ хўжалигини ривожлантиришнинг энг муҳим умумлашма кўрсаткичлари — ялпи ижтимоий маҳсулотни ва миллий даромадни кўпайтириш кўрсаткичи жиҳатидан беш йиллик планда белгиланган даражадан ўзиб кетилади.

Дастлабки маълумотларга қараганда, бу йил ялпи ижтимоий маҳсулот ўтган йилдагига қараганда планда мўлжалланган 6,8 процент ўрнига 7,9 процент кўпайди, беш йилликнинг тўрт йили ичида эса беш йиллик планда мўлжалланган 29 процент ўрнига 32 процент, ёки 5 миллиард 204 миллион сўмлик миқдорда кўпайди.

Бир йил мобайнида миллий даромад пландаги 6,9 процент ўрнига 7,6 процент, тўрт йил мобайнида эса беш йиллик планда мўлжалланган 26 процент ўрнига 31,6 процент ёки 2 миллиард 421 миллион сўмлик миқдорда ортади.

Саноат муваффақиятли ривожланди. Саноат корхоналарининг коллективлари республика ва Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик юбилейи шарафига социалистик мусобақани кенг авж олдириб, маҳсулотни реализация қилиш йиллик планини 20 декабрь куни муддатидан аввал бажардилар. Ўтган йилга нисбатан саноат маҳсулотининг ҳажми пландаги 6,8 процент ўрнига 8,1 процент, 4 йил ичида эса беш йиллик пландаги 36,8 процент ўрнига 37,5 процент ортади.

Беш йилликнинг тўрт йили ичида саноатнинг техника тараққиётини белгилаб берувчи етакчи тармоқлари — электр энергия ишлаб чиқариш, химия саноати, газ саноати, машинасозлик ва металл ишлаш саноати, рангли металлургия янада юксак суръатлар билан ривожланди.

Беш йилликнинг ўтган даври мобайнида ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ошириш соҳасида анча иш қилинди. Маҳсулот сифати сезиларли даражада ошди. Саноат маҳсулотининг 300 дан ортиқ турига давлат сифат белгиси берилди.

1974 йилда қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти 1970 йилдагига нисбатан беш йиллик планда кўзда тутилган 10,9 процент ўрнига 18 процент кўпайди. 4 йил мобайнида мамлакат беш йиллик планда белгиланганига қараганда 2 миллион 47 минг тонна кўп пахта олди.

1974 йилда қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги шарафига социалистик мусобақани кенг авж олдириб, республика партия ташкилотларининг жуда катта сиёсий ва ташкилотчилик иши туфайли, сув танқислигининг мураккаб шароитларида рекорд ҳосил етиштириб, гектар бошига 30,8 центнер пахта олдилар, пахта теримини уюшқоқлик билан қисқа муддатларда ўтказдилар ва оширилган социалистик мажбуриятларини анча ортиғи билан бажардилар. Давлатга 5 миллион 330 минг тонна ёки планда белгиланганидан 753 минг тонна ёки 16.5 процент кўп пахта сотилди. Ҳосилнинг ярмидан кўпроғи машинада териб олинди.

Бу йил давлатга 540 минг тонна ёки планда белгиланганидан 14 процент кўп дон, шу жумладан 217 минг тонна ёки планда белгиланганидан 26 процент кўп шоли сотилди. 4 йил мобайнида эса 1 миллион 940 минг тонна дон, шу жумладан 790 минг тонна шоли сотилди ёки беш йиллик план топшириқларида кўрсатилганига қараганда 8 процент кўп дон ва 36 процент кўп шоли топширилди.

Республика маккажўхорикорлари 1974 йилда давлатга бултургига нисбатан икки баравар кўп дон сотдилар, тўрт йил ичида эса маккажўхори тайёрлаш юзасидан беш йиллик план топшириғини 6,5 баравар ошириб бажардилар.

Беш йилликнинг ўтган даврида картошка, сабзавот, полиз маҳсулотлари, мева ва узум тайёрлаш юзасидан планда белгиланган топшириқлар ҳам анча ошириб бажарилди.

Шу давр ичида чорвачилик янада ривож топди, унинг ем-хашак базаси мустаҳкамланди. Давлатга пилла, тухум, сут, гўшт ва бошқа маҳсулотлар сотиш беш йиллик топшириқлари анча ошириб бажарилди.

Қишлоқ қурилиши ва сув хўжалиги қурилиши плани ошириб бажарилмоқда. Беш йиллик планда белгиланган 365 минг гектар ўрнига 372 минг гектар янги суғориладиган ер ўзлаштирилади, пландаги 420 минг гектар ўрнига 473 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланади.

Республикада қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини концентрациялаш ва ихтисослаштириш соҳасида катта иш қилинди.

Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида транспорт ва алоқа янада ривож топди.

Капитал қурилиш миқёси анча кенгайди. Пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобидан республика халқ хўжалигига 14,5 миллиард сўм сарф қилинди, ҳолбуки саккизинчи беш йилликнинг ҳамма йиллари мобайнида 13,8 миллиард сўм сарфланган эди.

Саккизинчи беш йилликнинг ҳамма йиллари давомида 12 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилган бўлса, тўққизинчи беш йилликнинг тўрт йили мобайнида 13,9 миллиард сўмлик асосий фондлар ишга туширилди.

Аҳолининг турмуш даражасини юксалтириш тадбирлари муттасил амалга оширилмоқда. Шу давр ичида 1,4 миллион ишчи ва хизматчининг иш ҳақи оширилди. Ишчи ва хизматчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақи ҳамда колхозчиларнинг меҳнат ҳақи 14 процент кўпайди. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар 17,6 процент ортди.

Ижтимоий истеъмол фондидан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар (пенсиялар, нафақалар, стипендиялар, бепул таълим бериш ва медицина хизмати кўрсатиш, санаторийларга бепул йўлланмалар бериш ва шу кабилар) 1970 йилдаги 2 миллиард 250 миллион сўмдан 1974 йилда 3 миллиард 166 миллион сўмга етди. Чакана товар обороти 33,7 процент кўпайди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажми 75,2 миллион сўмлик миқдорда ёки 68 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 95 процент кўпайди.

Давлат капитал маблағлари ҳисобига жами саҳни 9,5 миллион квадрат метр уй-жой, 258,1 минг ўринлик, яъни беш йиллик планда кўзда тутилганига қараганда 13 минг кўп ўринлик мактаблар, 85,9 минг ўринли мактабгача тарбия муассасалари қуриб битказилди, бир қанча касалхоналар, поликлиникалар, туғруқхоналар, дорихоналар ва бошқа соғлиқни сақлаш муассасалари ишга туширилди, уларнинг техника таъминоти оширилди.

Бироқ планни бажариш жараёнида катта камчиликларга йўл қўйилмаганда эди, мавжуд ички резервлардан янада тўлиқ фойдаланилганида эди, бундан ҳам каттароқ муваффақиятларга эришиш мумкин бўларди.

Ишлаб чиқариш қувватларидан тўла фойдаланмаслик, асосий фондларни ўз вақтида ишга туширмаслик, ишлаб чиқаришни қониқарсиз ташкил этиш натижасида айрим министрликлар ва идоралар маҳсулот чиқаришни кўпайтириш суръатлари жиҳатидан беш йиллик план топшириқларидан орқада қолинишига йўл қўйдилар. Капитал қурилишда ҳамон жиддий камчиликларга йўл қўйиб келинмоқда.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида, шунингдек халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам камчиликлар ва фойдаланилмаётган резервлар мавжуд.

Депутат ўртоқлар! Республика Министрлар Совети тўққизинчи беш йилликнинг тугалловчи йили — 1975 йилга мўлжалланган Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантириш плани лойиҳасини сизларнинг муҳокамангизга ҳавола қилади. Бу план лойиҳаси КПСС XXIV съезди Директивалари, партия билан ҳукуматнинг шундан кейинги қарорлари ва беш йиллик план топшириқлари асосида, КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми қарорларига ва IX чақириқ СССР Олий Советининг иккинчи сессияси тасдиқлаган СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилги Давлат планига мувофиқ ишлаб чиқилган.

1975 йилги план лойиҳаси республика халқ хўжалигини ривожлантиришнинг сифат кўрсаткичларини яхшилашни ва унинг ишлаб чиқариш потенциалидан фойдаланиш самарадорлигини оширишни, мавжуд камчиликларни бартараф этишни ва ички резервлардан янада тўла-тўкис фойдаланишни, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ва меҳнат унумдорлигини оширишни, республиканинг умумиттифоқ меҳнат тақсимотига қўшадиган ҳиссасини кўпайтиришни, аҳоли турмушининг моддий ва маданий даражасини янада оширишни назарда тутади.

Ялпи ижтимоий маҳсулот 1970 йилга нисбатан беш йиллик планда мўлжалланган 41 процент ўрнига 41,5 процент, миллий даромад эса 37 процент ўрнига 40,6 процент кўпаяди.

Асосий ишлаб чиқариш фондларини бир йил мобайнида 2,4 миллиард сўмлик миқдорда кўпайтириш, республика ва иттифоқ-республика қарамоғидаги корхоналарда янги техникани, илғор технологияни жорий этиш, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш ва механизациялаш юзасидан 357 та йирик тадбирни амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Корхоналарни планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказишни тугаллаш, ишлаб чиқаришни бошқариш, концентрациялаш ва ихтисослаштиришни такомиллаштириш, саноат ва ишлаб чиқариш бирлашмаларини тузиш соҳасидаги ишлар жадаллик билан олиб борилади.

САНОАТ

1975 йилда саноат ишлаб чиқариши ҳажми 1974 йилда кутилаётганидан 5,6 процент, 1970 йилдагига нисбатан эса КПСС XXIV съезди Директиваларида белгиланган 46-49 процент ўрнига 44,6 процент кўпаяди.

СССР химия саноати министрлигининг Ўзбекистондаги корхоналари, Ўзбекистон ССР енгил саноат министрлиги мебель саноати бошқармаси ҳамда бошқа бир қанча идоралар маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми жиҳатидан беш йиллик план топшириқларидан орқада қолаётганлиги муносабати билан «А» группаси ва «Б» группаси маҳсулотларини ишлаб чиқаришнинг беш йиллик планида мўлжалланган ўсиш суръатларига эришилмайди. Чунончи, 1975 йилда 1970 йилга нисбатан «А» группаси маҳсулотини кўпайтириш суръатлари беш йиллик планда мўлжалланган 47 процент ўрнига 45 процент, «Б» группаси маҳсулотини кўпайтириш суръатлари эса 57 процент ўрнига 42 процент кўпаяди.

Саноатнинг етакчи тармоқлари юксак суръатлар билан ривожланмоқда. **Электр энергия** ҳосил қилиш 32,1 миллиард киловатт соатга етади, яъни беш йиллик план топшириғидан 380 миллион киловатт-соат ёки 1974 йилдагидан 7 процент кўпаяди. Аҳоли жон бошига 1970 йилдаги 1511 киловатт-соат ўрнига 2319 киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқарилади.

1975 йил охирларида Сирдарё ГРЭСининг 1 миллион 200 минг киловатт қувватли биринчи навбати муддатидан илгари қуриб битказилади. Республикадаги ҳамма электр станцияларнинг қуввати 6 миллион 380 минг киловаттга етади ёки 1970 йилдагига нисбатан 34,6 процент кўпаяди.

Ёқилғи саноати умуман ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш жиҳатидан 1975 йилда беш йиллик топшириқларидан ўзиб кетади ва пландан ташқари 9 миллион сўмликдан зиёд, беш йил мобайнида эса салкам 78 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради.

1975 йилда беш йиллик планда белгиланган 33,7 миллиард куб метр ўрнига 36,8 миллиард куб метр газ қазиб олинади. Беш йил ичида тўққизинчи беш йиллик план топшириқларидан ташқари 4,7 миллиард куб метр газ қазиб олинади. Республикадаги қазиб олинадиган жами ёқилғининг 91 проценти газдан иборат бўлади.

Геология-разведка ишларини кучайтириш ва нефть қазиб олиш жараёнини интенсивлаш тадбирларини амалга ошириш мўлжалланмоқда.

5 миллион тонна ёқилғи қазиб олинади. Беш йил мобайнида беш йиллик планда кўзда тутилган 21,3 миллион тонна ўрнига 21,7 миллион тонна ёки 400 минг тонна кўп кўмир қазиб чиқарилади.

Химия саноати гарчи маҳсулотнинг ялпи ҳажми жиҳатидан беш йиллик топшириқларидан орқада қолаётган бўлсада, ҳар ҳолда юқори суръатлар билан ривожланмоқда. 1975 йилда бу тармоқнинг ялпи маҳсулоти 19,8 процент ортади. Шу билан бирга маҳсулотни кўпайтиришнинг ҳаммасига ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш ва меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилади.

Минерал ўғит ишлаб чиқариш 1974 йилдаги 5,9 миллион тоннадан 1975 йилда 6,2 миллион тоннага етади ёки беш йиллик топшириқ даражасига жуда яқинлашиб қолади. Бу тармоққа сарфланадиган капитал маблағ ҳажми 36 процент кўпаяди.

Нефть химияси саноати маҳсулотини ишлаб чиқаришни икки баравар кўпайтириш режаси тузилмоқда.

Тошкент резина-техника маҳсулотлари заводини ва Поп резина пойафзал заводини қуриш ишлари давом эттирилади.

Машинасозлик ва металлни ишлаш ҳам юксак суръатлар билан ривожланмоқда. 1975 йилда маҳсулот ишлаб чиқариш 1974 йилдагига нисбатан 10,8 процент, 1970 йилдагига нисбатан эса 77 процент кўпаяди.

Тракторлар, компрессорлар, бульдозерлар, пассажир лифтлари, химиявий асбоб-ускуна, қуйи вольтли аппаратлар ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқариш юзасидан беш йиллик планда белгиланган топшириқлардан анча ўзиб кетиш планлаштирилмоқда.

«Ташсельмаш» заводида тўрт қаторли пахта териш машинасини тайёрлаш, «Союзхлопкомаш» бирлашмасида ингичка толали пахтани тозалайдиган валикли жинлар ишлаб чиқариш, шунингдек машинада терилган пахтани қуритиб, тозалайдиган поток линиялар ишлаб чиқариш, «Узтекстильмаш» бирлашмасида конструкцияси яхшиланган ип йигириш ва ўраш машиналари ишлаб чиқариш кўпаяди.

1971 — 1975 йилларда машинасозлик саноатида маҳсулот сифатини яхшилаш билан бирга меҳнат унумдорлиги 56 процент оширилади.

Рангли металлургия корхоналари маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми юзасидан белгиланган беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажармоқда. 1975 йилда маҳсулот ишлаб чиқариш 1974 йилга нисбатан 6,8 процент, 1970 йилга нисбатан эса 47,5 процент кўпаяди. Беш йиллик топшириғидан ташқари 55,6 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Маҳсулот чиқаришни кўпайтиришга асосан янги техника ва технологияни жорий қилиш ҳисобига эришиш мўлжалланмоқда.

Қора металлургия корхоналари 1975 йилда ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришни 1974 йилга нисбатан 25 процент, прокат ишлаб чиқаришни 3 минг тонна кўпайтиради.

Бинокорлик материаллари саноати маҳсулот ишлаб чиқаришни 1974 йилга нисбатан 8,2 процент, 1970 йилга нисбатан эса беш йиллик топшириқларида белгиланган 54,2 процент ўрнига 53 процент кўпайтиради.

Асбоцемент қувурлар, дераза ойнаси, пардозлаш плиталари ва бошқа баъзи бинокорлик материаллари беш йиллик план топшириқларидан анча ортиқча ишлаб чиқарилади.

1975 йилда йилига 1 миллион 150 минг тонна цемент ишлаб чиқарадиган Навоий цемент заводининг биринчи навбатини ва бошқа корхоналарни ишга тушириш планлаштириб қўйилди.

Мебель саноатида 1975 йилда ялпи маҳсулот 7.8 миллион сўмлик миқдорда ёки 11,2 процент кўпаяди.

План лойиҳасида ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни яхшилаш мўлжалланмоқда. 3,8 миллион сўмлик капитал маблағ сарфланади. Бу эса илгари қурила бошланган ҳамма объектларни қуриб битказиш ва шу тармоқ ривожини жадаллаштириш имконини беради.

«Узглавлеспром» корхоналарида ялпи маҳсулот ҳажми бир йил ичида 7.1 процент ортади.

1975 йилда **енгил саноат** маҳсулотини ишлаб чиқариш бу йилгига қараганда 3 процент, 1970 йилдагига қараганда эса 24,3 процент кўпаяди. Ип газлама ишлаб чиқариш 8,8 процент, шойи газлама ишлаб чиқариш 18,6 процент, ички трикотаж ишлаб чиқариш 10,4 процент, тикувчилик саноати маҳсулотини ишлаб чиқариш 6,7 процент, чарм пойафзал ишлаб чиқариш 6,7 процент, чинни идиш ишлаб чиқариш 34,1 процент кўпаяди.

1974 йилга нисбатан Бухоро ип газлама комбинатида, Андижон трикотаж фабрикасида Наманган атлас комбинатида, Наманган ипак комбинатида ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш анча оширилади.

1975 йилда Жиззахда устки трикотаж фабрикасини, Урганчда пиллакашлик фабрикасини ишга тушириш планлаштирилган. Хива гилам комбинатини қуришга киришилади, Қувасойда чинни заводи, Шаҳрисабзда пиллакашлик фабрикаси қурилиши давом эттирилади.

1975 йилда 1 миллион 608 минг тонна тола ишлаб чиқариш кўзда тутилган. Бу эса беш йиллик план топшириғидан ортиқдир. Юбилей йилида пахтадан мислсиз мўл ҳосил олинганлиги туфайли қўшимча равишда 40 минг тоннага яқин тола ишлаб чиқариш учун етарли резерв бор.

Озиқ-овқат саноати маҳсулотини ишлаб чиқариш ҳажми бир йил ичида 5,4 процент, беш йил ичида эса 42,1 процент кўпаяди.

1975 йилда беш йиллик пландаң ташқари 17 минг тоннадан кўпроқ ўсимлик ёғи, 12 миллион шартли банка мева-сабзавот консервалари, 3 минг тонна макарон, 1,5 минг тонна сариёғ ва бошқа кўпгина маҳсулотлар ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

1975 йилда Урганч ёғ-экстракт заводини қуриш давом эттирилади, янги Тошкент консерва заводи, Ургут тамаки-ферментация заводи, Ангрен ва Фарғона сут заводлари, Қарши нон заводи ва бошқа объектлар қурилиши авж олдириб юборилади.

Тўққизинчи беш йиллик давомида республиканинг **ун-ёрма ва омихта ем** саноати анча ривож топади. 1975 йилда 1 миллион 150 минг тонна сифатли ун ишлаб чиқариш кўзда тутилди. 1971—1975 йилларда омихта ем беш йиллик планда белгиланганидан 236 минг тонна кўп ишлаб чиқарилади.

1975 йилда Тахиатошдаги тегирмонни, Оҳангарон, Жомбой, Қарши, Зарбдор элеваторларини, механизациялаштирилган бир қанча дон омборлари ва бошқа объектларни ишга тушириш мўлжалланмоқда.

Маҳаллий саноат министрлиги корхоналарида маҳсулот ишлаб чиқариш 1974 йилга нисбатан 4 процент, 1970 йилга нисбатан эса 70 процент кўпаяди.

1975 йилда ихтисослаштирилган бир қанча янги корхоналарни, шу жумладан, «Электроприбор» заводини, Шаҳрисабзда «Ҳужум» бадиий буюмлар фабрикасини, Тошкентда ошхона мебели ишлаб чиқарадиган заводни, Олмалиқда тафтинг гилам фабрикасини ва бошқа корхоналарни ишга тушириш планлаштирилмоқда.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

КПСС XXIV съезди Директиваларида қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришнинг ўртача йиллик ҳажмини шундан аввалги саккизинчи беш йилликдагига нисбатан 20-22 процент кўпайтириш мўлжалланган эди.

1975 йил плани лойиҳасида қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштиришни, дастлабки тўрт йиллик якунларни ҳисобга олиб, беш йиллик мобайнида 28,4 процент кўпайтиришни таъминлайдиган даражага етказиш белгиланмоқда. Шу билан бирга пахта етиштириш беш йиллик плани 2 миллион 35 минг тонна, шоли етиштириш плани 214 минг тонна, маккажўхори дони етиштириш 922 минг тонна миқдорида ошириб бажарилади.

Сабзавот, узум, каноп, тамаки, гўшт, сут, тухум, қоракўл тери ва пилла етиштириш топшириқлари ҳам анча ошириб бажарилади.

1975 йилда беш йиллик топшириқ даражасида — 4 миллион 720 минг тонна пахта, шу жумладан 210 минг тонна ингичка толали пахта етиштириш кўзда тутилади.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш беш йиллик планда кўзда тутилган ҳажмда белгиланаётир, аммо қоракўл, хом тери, мева ва узум харид қилиш бундан истисно бўлиб, ана шу маҳсулотларни етиштириш топшириғи бирмунча камроқ миқдорда белгиланмоқда.

136 минг гектар ерни ирригация-мелиорация жиҳатидан тайёрлаш ҳамда 461 минг гектар янги ерни суғориш ва ўзлаштириш юзасидан беш йиллик планда кўзда тутилган топшириқни бажариш мўлжалланмоқда. Шу янги ерларнинг 35 минг гектари Қарши даштида, 9 минг гектари Жиззах даштида, 13 минг гектари Мирзачўлда, 10 минг гектари Сурхон-Шеробод водийсида ва 15,6 минг гектари Қорақалпоғистон АССРда ўзлаштирилади, бу ерларнинг 9 минг гектари шолипояга айлантирилади.

300 минг гектар яйловга сув чиқариш, 128 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, 392 минг гектар суғориладиган ерни реконструкция қилиш ва сув таъминотини яхшилаш мўлжалланмоқда.

Аму—Бухоро магистрал каналининг иккинчи навбатини ишга тушириш, шу тариқа Самарқанд, Бухоро ва Қарши областларида суғориб келинаётган 460 минг гектар ернинг сув таъминотини ошириш кўзда тутилмоқда.

Андижон сув омбори, Тахиатош ва Туямўйин гидроузелларидаги сув хўжалиги объектларини ва катта Наманган каналининг иккинчи навбатини қуриш ишлари давом эттирилади.

Суғориладиган ерлардаги экинзорларни 87,5 минг гектар миқдорида кенгайтириш ва жорий этилаётган алмашлаб экишга мувофиқ экин майдонлари структурасини яхшилаш кўзда тутилмоқда. Бедапоялар 65 минг гектар миқдорида кўпайтирилади.

Республикага минерал ўғит етказиб бериш 4 процент кўпайиб, 4 миллион 334 минг тоннага етади. Бу эса ҳосилдорликни ошириш юзасидан белгиланган маррага эришиш имконини беради. Колхоз ва совхозларни ўсимликларнинг касалликларига ва қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашиш учун гербицидлар, дефолиантлар ва заҳарли химикатлар билан тўла-тўкис таъминлаш мўлжалланмоқда.

Машинада пахта теришни 2,7 миллион тоннага етказиш мўлжалланмоқда.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада концентрациялаш, ихтисослаштириш ва хўжаликлараро кооперациялаш соҳасида катта иш қилинмоқда. Қишлоқ хўжалигига техника етказиб бериш 1974 йилга нисбатан анча кўпаяди.

Чорвачиликни янада ривожлантириш, молларнинг туёғини кўпайтириш, маҳсулдорлигини ошириш, ем-хашак базасини мустаҳкамлаш кўзда тутилмоқда. Чорвачилик ва паррандачиликни саноат негизига ўтказишни давом эттириш тадбирлари амалга оширилади.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Республика территориясида пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари бўйича капитал маблағ ҳажми 4,4 миллиард сўмга етади, яъни 1974 йилдагига нисбатан 335 миллион сўм ёки 8 процент кўпаяди. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига қарашли хўжалик бўйича капитал маблағ ҳажми 2,9 миллиард сўмга етади ва 1974 йилдагига нисбатан 5,8 процент кўпаяди, шу жумладан давлат капитал маблаги 2,3 миллиард сўм бўлади ёки 1974 йилдагига нисбатан 5,4 процент кўпаяди, қурилиш-монтаж ишлари ҳажми эса 1,6 миллиард сўмликка етади ёки 1974 йилдагига қараганда 7,5 процент ортади. Давлат капитал маблағининг 74 проценти ишлаб чиқариш объектларини қуришга, шундан 24,8 проценти саноатни ривожлантиришга сарфланади. 2 миллиард 137 миллион сўмлик асосий фондларни ишга тушириш мўлжалланмоқда.

ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚАНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

1975 йилда ҳамма турдаги транспортда юк ташиш ҳажмини 1974 йилга нисбатан 6,5 процент, юк оборотини 5,9 процент, пассажир оборотини 6,8 процент кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Тахиатош-Нукус темир йўлини ишга тушириш планлаштирилган. Бу темир йўл Қорақалпоғистон АССРнинг республика бошқа территориялари билан транспорт-иқтисодий алоқасини яхшилаш имконини беради.

1971-1975 йилларда умумий фойдаланишдаги қаттиқ қопламали автомобиль йўллар тармоғи 5,5 минг километр узайтирилади.

1975 йилда шаҳарлараро алоқа линияларидаги каналларнинг узунлиги беш йиллик план топшириғида кўзда тутилган 424 минг километр ўрнига 534 минг километрга етказилади, бу эса пландагидан 26 процент ортиқдир. Шаҳарлардаги автомат телефон станцияларининг қуввати 1970 йилдаги 192 минг номердан 350 минг номерга етади ёки 51 процент кўпаяди, қишлоқлардаги телефон станцияларининг қуввати эса 42,6 минг номердан 97,4 минг номерга етади.

АҲОЛИНИНГ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

План лойиҳасида аҳоли турмушининг моддий ва маданий даражасини янада кўтариш тадбирларини амалга ошириш мўлжалланмоқда. Маориф ва соғлиқни сақлаш ходимларининг иш ҳақи, ставкалари ва окладлари минимумини ошириш (ўқитувчилар ва врачлар иш ҳақини оширишга қўшимча равишда), меҳнаткашларнинг социал страхованиесини янада яхшилаш мўлжалланмоқда.

Республика экономикасини муттасил тез суръатлар билан ривожлантириш аҳолининг пул даромадларини стабил равишда оширишни таъминламоқда. Аҳолининг пул даромадлари 1971—1974 йилларда йилига ўрта ҳисобда 560 миллион сўм ошиб борган бўлса, 1975 йилда 824 миллион сўм кўпайтириш мўлжалланмоқда. Беш йиллик давомида аҳолининг пул даромадлари 3 миллиард 123 миллион сўм миқдорида ёки 50,6 процент ортади. Пул даромадлари йилига ўрта ҳисобда 8,5 процент, 1975 йилда эса 1974 йилга нисбатан 10 процент кўпаяди.

Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда реал даромадлар 1975 йил мобайнида 3,7 процент, 1971-1975 йилларда эса 21,8 процент ортади.

Чакана товар обороти ҳажми 6 миллиард 615,2 миллион сўмликдан 1975 йилда 6 миллиард 980 миллион сўмликка етади. Аҳолига озиқ-овқат ва саноат товарлари сотиш кўпаяди.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш ҳажмини бир йил ичида 11,7 процент, шу жумладан қишлоқ жойларида 13 процент кўпайтириш, 1970 йилга нисбатан эса 87,7 процент ва қишлоқ жойларда 2,2 баравар кўпайтириш белгилаб қўйилди.

План лойиҳасида фанни янада ривожлантиришга катта эътибор берилган. Республика илмий муассасаларига 48,4 миллион сўм маблағ ажратилади. Республика илмий муассасалари йил давомида 163 та илмий-техникавий ишларни тугаллаб, ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун топширишлари лозим.

Беш йилликнинг планнинг маориф ва маданият соҳасидаги топшириқлари асосан тўла ва ошириб бажарилмоқда. 1975 йилда ҳамма турдаги умумий таълим мактабларининг ўқувчилари 3 миллион 720 минг кишига, ҳунар-техника мактаблари ва билим юртларининг ўқувчилари 84,5 минг кишидан 116,5 минг кишига етади.

1975 йилда республика олий ўқув юртларига беш йиллик планда кўзда тутилган 46 минг ўрнига 47 минг киши қабул қилинади, студентлар эса 242,6 минг кишига етади. Ўрта махсус ўқув юртларига 66,4 минг киши, яъни беш йиллик план даражасида ўқувчилар қабул қилинади, ўқувчилар сони эса 190,2 минг кишига етади.

Клуб муассасалари, кутубхоналарни янада кўпайтириш ва кенгайтириш, театрлар ва кино установкаларини кўпайтириш мўлжалланмоқда. Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш яхшиланади. Касалхоналардаги ўринларнинг умумий сони 142 мингтага етади, бу беш йиллик план топшириғидагидан 4 минг ўрин кўп демакдир. Беш йилликда врачлар сони қарийб 9 минг кишига кўпаяди. 1975 йилда ҳар 10 минг аҳолига 25 врач тўғри келади. 1970 йилда 20 врач тўғри келган эди. 1971—1975 йилларда беш йиллик планда кўзда тутилган 323 минг ўрнига 357 минг ўринли шу жумладан 1975 йилда 78,4 минг ўрнига 106 минг ўринли мактаблар қурилади.

5 йил мобайнида 109,5 минг ўринлик, шу жумладан 1975 йилда 23,6 минг ўринлик мактабгача тарбия муассасалари ишга туширилади.

Жами саҳни 3,28 миллион квадрат метр келадиган уй-жойни фойдаланиш учун топшириш кўзда тутилмоқда. Шундан 1,8 миллион квадрат метри иттифоқ, республика ва республика министрликлари ҳамда идоралари ажратган капитал маблағ ҳисобига қурилади. Умуман беш йил давомида жами саҳни 16,3 миллион квадрат метр уй-жой қуриб битказилади.

Квартираларни газ билан таъминлашни давом эттириш, сув бериш иншоотлари ва канализация қувватини кўпайтириш, водопровод ва иссиқлик тармоқларини узайтириш мўлжалланмоқда. Тошкент шаҳрида метрополитен қуриш давом эттирилади.

ТАБИАТНИ ҚЎРИҚЛАШ ВА ТАБИИЙ РЕСУРСЛАРДАН РАЦИОНАЛ ФОЙДАЛАНИШ

1975 йил плани лойиҳасига биринчи марта киритилган бўлимда табиатни: ер ости бойликларини ва сув ресурсларини, осмон ҳавзасини ва ўрмон ресурсларини қўриқлашга, ер фондидан ва минерал ресурслардан рационал фойдаланишга, балиқ запасларини урчитиб кўпайтиришга, шунингдек мазкур мақсадларга хизмат қиладиган иншоотлар ва объектларнинг ишлаб чиқариш қувватларини ишга туширишга оид топшириқлар кўзда тутилган. Мазкур тадбирларни амалга оширишга республика хўжалиги бўйича 58,5 миллион сўм ёки 1974 йилда ажратилганига қараганда 13 миллион сўм кўп давлат капитал маблағини сарфлаш кўзда тутилган.

1974 йилда суткасига 144 минг куб метр сувни тозалай оладиган иншоотлар ишга туширилган бўлса, 1975 йилда 209 минг куб метр сувни тозалаб берадиган иншоотларни ишга тушириш мўлжалланмоқда. Ифлосланган оқава сувлардан 285 миллион куб метри механик ва биологик усулда тозаланади.

Майда иситиш қозонларини тугатиш, ишлаб турган қозонхоналарни газ ёқишга ўтказиб, уларга контроль-ўлчов аппаратлари ва автоматика воситалари ўрнатиш йўли билан атмосферага зарарли моддаларни чиқаришни қисқартириш белгиланди.

Экинзорларни қўриқлаш ва уларнинг ҳосилдорлигини ошириш мақсадида иҳота дарахтзорлари барпо этиш, қумлоқлар, жарликларни мустаҳкамлаш ва уларга кўчат ўтказиш, тоғ ёнбағирларида террасалар ҳосил қилиш, тупроқнинг нурашига йўл қўймайдиган гидротехника ва сел қайтаргич иншоотлар қуриш планлаштирилмоқда.

Депутат ўртоқлар!

1975 йилга мўлжалланган халқ хўжалик планининг алоҳида аҳамияти бор, чунки у КПСС XXIV съезди Директиваларида тўққизинчи беш йиллик учун белгиланган иқтисодий ва социал вазифаларнинг бажарилишини таъминлаши лозим.

КПСС Марказий Комитети декабрь (1974 йил) Пленумида қайд қилинганидек, 1975 йил план топшириқларини ўзининг тиғизлигига қарамай, минимал план топшириқлари деб ҳисоблаш зарур. Ана шу топшириқларнинг ошириб бажарилиши учун актив курашмоқ мумкин ва зарур. Бунинг учун хўжалик имкониятлар ҳам, сиёсий имкониятлар ҳам мавжуд.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумдаги нутқидан келиб чиқиб, бутун ишимизни меҳнат активлигини кўтаринкилигини мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга, илғор тажрибани ёйишга, муқобил планларни тузишга тағин ҳам кўпроқ аҳамият беришга, социалистик мусобақани асосий социал-иқтисодий мақсадларга эришишга йўналтириш даркор. Шунчаки кўпроқ иш қилиш эмас, бу ишни яхшироқ ва тежамлироқ қилиш талаб қилинади.

Шак-шубҳа йўқки, республика меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида беш йилликнинг тугалловчи йилида республика олдида турган вазифаларни шараф билан бажариш учун бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар, КПСС XXV съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездини муносиб кутиб оладилар. **(Қарсаклар).**

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 1975 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР молия министри депутат В. МУРОДХЎЖАЕВ доклади

Депутат ўртоқлар! Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида КПСС XXIV съезди қарорларини муваффақиятли суръатда амалга оширмоқда. Бизнинг Ватанимиз бутун халқнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати ғоят ўсган бир вазиятда тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи, тўртинчи йили планини бажариб бўлмоқда.

Ўзбекистон ССРнинг 1974 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 101,1 процент бажарилади. Қорақалпоғистон АССР, барча областлар ва Тошкент шаҳри бу йил ўз бюджетларининг даромад қисмини бажармоқда.

Бу эса 1974 йилги халқ хўжалик плани ва бюджетида белгиланган барча топшириқларнинг бажарилишини пул билан ўз вақтида ва узлуксиз таъминлаб туриш, план ва бюджетни бажариш жараёнида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети мўлжалланган қўшимча тадбирларга маблағ ажратиш, шунингдек халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларига зарур молиявий ёрдам бериш имкониятини туғдирди.

Аммо бизда камчиликлар, нуқсонлар ва фойдаланилмаган имкониятлар ҳам кўп. Бир қанча корхоналар маҳсулот ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планларини, меҳнат унумдорлиги ва жамғарма планларини бажармаётир. Бунинг натижасида аҳоли халқ истеъмоли товарларининг талайгина қисмини ололмай қолмоқда, давлат бюджети эса, оборот солиғи ва фойдадан чегириб олинадиган тўловларнинг анча қисмини ололмай қолмоқда.

Марғилондаги «Атлас» фирмаси 1974 йилнинг ўн бир ойи мобайнида 215 минг метр шойи газлама, Бухоро ип газлама комбинати 4 миллион 700 минг метр газламани тайёрлаб бермади. Самарқанддаги трикотаж фабрикаси шу давр ичида пландаги 217 минг дона устки ва ички трикотажни ишлаб чиқармади.

Бу йил Ўзбекистон металлургия заводида сирланган идиш ишлаб чиқарувчи цех ва Самарқанддаги рўзғор холодильниклари заводи планда белгиланган миқдорда маҳсулот тайёрламаётир. Бунинг натижасида оборотдан олинадиган солиқ плани умуман бажарилгани ҳолда 1974 йилда айрим тармоқларда 18,6 миллион сўмлик даромад олинмай қолмоқда.

414 корхона ва ташкилот 1974 йилнинг 9 ойи мобайнида ўз фойдасидан республика бюджетига тўлов планини бажармади. Улар жами 23,5 миллион сўм қарздор бўлиб қолдилар, булар орасида озиқ-овқат саноати, автомобиль транспорти, қурилиш, енгил саноат министрликларига қарашли корхоналар кўп.

Совхозлар министрлигига қарашли хўжаликлар бу йил пахта етиштириш ва давлатга сотиш планини, сут, чўчқа гўшти, пилла, қоракўл тери тайёрлаш планларини ошириб бажардилар. Аммо уларнинг молиявий-хўжалик фаолиятида жиддий нуқсонлар ҳам бор. Асосий маҳсулотнинг таннархи 78,4 миллион сўм миқдорида ошиши кутилмоқда. Жамғарма плани 17,2 миллион сўм миқдорида бажарилмаётир, 130 совхоз зарар кўрди.

Ўзбекистон ССР Молия министрлиги ва маҳаллий молия органлари 1974 йилда иш услуби ва методларини янада такомиллаштириш, халқ хўжалигини ривожлантириш давлат планида кўзда тутилган барча топшириқларни пул билан таъминлаш, хўжаликдаги ички резервларни тўлароқ сафарбар қилиш ва бюджетнинг қўшимча даромадларини қидириб топишга қаратилган зарур тадбирларни амалга оширдилар.

Молия министрлиги ва республикадаги маҳаллий молия органлари иқтисодий иш ва контроль ишлари жараёнида даромадларни кўпайтириш ва бюджет харажатларини 87,7 миллион сўм миқдорида қисқартириш имконини берадиган хўжаликдаги ички резервларни қидириб топдилар.

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Министрлар Совети республиканинг тўққизинчи беш йилликнинг тугалловчи йили 1975 йилги давлат бюджетини сизнинг муҳокамангиз ва тасдиғингизга тақдим этади.

Келгуси йил Давлат бюджетининг лойиҳаси партия XXIV съездининг, КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари ва Ўзбекистон Компартияси XVIII съездининг қарорларига асосан ишлаб чиқилди.

КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил 16 декабрда бўлиб ўтган Пленумида СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилги Давлат плани ва СССР Давлат бюджети лойиҳалари асосан маъқулланди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда сўзлаган нутқида принципиал йўл-йўриқлар кўрсатилди ва коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида партия ҳамда совет халқи олдида турган муҳим вазифалар таърифлаб берилди.

Бюджетнинг даромадлари ва харажатлари СССРнинг 1975 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги қонунга ва республиканинг халқ хўжалик планига тамомила мувофиқ суръатда белгиланди. Бунда ишлаб чиқариш резервларини энг кўп сафарбар қилиш ва бюджетнинг даромадларини кўпайтириш, иқтисодий тежашга қаттиқ риоя қилиш, моддий воситалар ва пул маблағларини тўққизинчи беш йилликнинг энг муҳим йўналишларига тўплашни кучайтириш зарур эканлиги эътиборга олинди.

Бюджетда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг айрим қарорларида кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш учун зарур маблағлар ажратиб бериш ҳисобга олинди.

Шунга биноан республиканинг 1975 йилги Давлат бюджети даромад ва харажатлари 4166211 минг сўмни ташкил этади, ёки Ўзбекистон ССР Олий Совети 1974 йил учун тасдиқлаганидан 9 процент ортади.

БЮДЖЕТНИНГ ДАРОМАДЛАРИ

1975 йилда давлат бюджети даромадларининг умумий суммасида социалистик хўжаликда олинадиган тушумлар 3532 миллион сўм ёки 84,8 процентни ташкил этади.

Халқ хўжалик планида кўзда тутилган маҳсулотларни ишлаб чиқариш кенгайтирилиши муносабати билан келгуси йилда оборотдан олинадиган солиқ 1974 йилда бажарилиши кутилган миқдорга нисбатан 112 миллион сўм, ёки 6,1 процент кўпаяди ва 1950 миллион сўмга етади.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бизда кенг истеъмол молларини қўшимча равишда ишлаб чиқариш учун, талаб-эҳтиёжлар ҳали қондирилмаётган товарларни анча кўпроқ ишлаб чиқариш учун катта имкониятлар бор. Ана шу резервларни қидириб топиш ҳамда сафарбар қилиш аҳолини зарур моллар билан таъминлашни ва шу билан бирга бюджетнинг даромадларини кўпайтириш имконини беради.

Давлат корхоналари ва ташкилотларининг оладиган фойдаси республика бюджети даромадларининг муҳим манбаидир. 1975 йилда фойдадан бюджетга тўловлар 1119 миллион сўм бўлади, ёки давлат бюджетидаги барча даромадларнинг 26,9 процентини ташкил этади.

1975 йилда халқ хўжалигида фойданинг умумий миқдори 1715 миллион сўм, ёки 1974 йилда бажарилиши кутилганидан 181 миллион сўм ортиқ қилиб белгиланган эди. Социалистик хўжаликнинг юксалтиришнинг планда кўзда тутилган жадал суръатлари, фан ва техниканинг энг янги ютуқларини ишлаб чиқаришга тобора кенг жорий қилиш, ишлаб чиқариш ва меҳнатни ташкил этишни яхшилаш зарурлиги фойдани кўпайтириш учун негиз бўлади.

Аммо, бизнинг халқ хўжалигимизда ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш негизида жамғармаларни кўпайтириш учун ҳали катта резервлар мавжуд.

БЮДЖЕТНИНГ ХАРАЖАТЛАРИ

1975 йилда халқ хўжалиги ва социал-маданий тадбирларни маблағ билан таъминлаш учун бюджет харажатларининг умумий суммасидан 4044825 минг сўм ёки жами харажатларининг 97,1 процентини сарф қилинади.

Халқ хўжалиги тармоқларини янада ривожлантириш учун 1918055 минг сўм ажратиб бериш кўзда тутилди. Бу эса Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан 1974 йил учун тасдиқланган планга нисбатан 109,5 процентни ташкил этади.

Саноат ва қурилиш учун 314627 минг сўм қишлоқ хўжалиги учун 967647 минг сўм, автомобиль транспорти ва алоқа учун 86609 минг сўм, уй-жой-коммунал хўжалиги учун 278178 минг сўм ажратиб бериш кўзда тутилди.

Бундан ташқари, корхоналарнинг ўз маблағлари ҳамда банк кредитлари ҳисобига халқ хўжалигига 1625282 минг сўм сарф қилинади. 1975 йилда халқ хўжалигига жами 3543337 минг сўм сарф қилинади.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШЛАРНИ ПУЛ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ

Республика олдида турган вазифаларни амалга оширишда капитал қурилиш катта роль ўйнайди. Социалистик экономиканинг барча тармоқларини ривожлантириш, фан-техникани тараққий эттириш суръатлари, халқнинг турмуш даражасини янада ошириш бинокорларнинг зўр ғайрат билан ишлашига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

1975 йилда Ўзбекистон ССРда марказлаштирилган тартибда капитал маблағ билан таъминлаш учун 1977 миллион сўм, шу жумладан бюджет ҳисобига 1313 миллион сўм, ёки барча харажатларнинг 66,4 проценти ва хўжалик органларининг ўз маблағлари ҳамда банк кредитлари ҳисобига 664 миллион сўм сарфланади.

Капитал қурилишга ажратиб бериладиган катта маблағлар халқ хўжалигининг барча тармоқларида қурилишнинг кенг проблемасини амалга ошириш имконини беради.

Кейинги йилларда Ўзбекистон ССРда капитал маблағларнинг берадиган самарасини ошириш учун кўп иш қилинди. Шу билан бирга республикада ишлаб чиқариш қувватларини, уй-жой ва бошқа объектларни фойдаланиш учун топшириш планини бажаришда, шунингдек капитал маблағ сарфлаш планини бажаришда жиддий қолоқликка йўл қўйилмоқда. Кўпгина иншоотларда машина-ускуналар тўпланиб қолмоқда. Бу машина-ускуналар узоқ вақт мобайнида монтаж қилинмаганлиги натижасида ишдан чиқиб қолмоқда.

Қурилишда ҳисоб-китоб ишлари тартибга солинган эмас. Шу йилнинг 1 ноябригача қурилиш министрликларининг пудратчиларига 177 миллион сўм тўланмай қолди, қурилиш-монтаж ишларини бажариш юзасидан ўз вақтида тўланмаган қарзлар миқдори 60 миллион сўмдан ошиб кетди, ўз маблағларидан банклардаги счетга топширилмай қолган пул миқдори эса 1 декабргача 68 миллион сўм бўлди.

Асосий фондларни ишга тушириш планларининг бажарилиши устидан контролни кучайтириш, қурилиш муддатларини қисқартириш, капитал маблағларни, одам кучи ва моддий ресурсларни ишга тушириладиган қурилиш ва объектларга тўплаш учун, қурилиш ишларини яхши ташкил этиш учун зўр ғайрат билан кураш олиб бориш зарур. Қурилишда ички ресурсларни сафарбар қилиш планларини, ўз маблағларидан ажратиб бериладиган ва капитал қурилишни пул билан таъминлаш мўлжалланган пулни топшириш планларини бажаришга, қурилишда ҳисоб-китобни тартибга солишга эътиборни кучайтириш зарур.

СОЦИАЛ-МАДАНИЙ ТАДБИРЛАРНИ ПУЛ БИЛАН ТАЪМИНЛАШ

Коммунистик партия халққа фидокорона хизмат қилишни, унинг бахт-саодати тўғрисида ғамхўрлик қилишни ҳамиша ўзининг олий бурчи деб ҳисоблаб келмоқда. Бизда қилинаётган ишларнинг ҳаммаси инсон манфаатларини кўзлайди. Бу эса халқ хўжалик планларида ўз ифодасини топмоқда ва давлат бюджетидан социал-маданий тадбирларга қилинаётган харажатларнинг доим ортиб боришида намоён бўлмоқда.

1975 йилда Давлат бюджетидан шу тадбирлар учун 2127 миллион сўм ажратиб берилади ва бу маблағлар қуйидаги мақсадлар учун сарф қилинади (миллион сўм ҳисобида):

	1975 йил лойиҳа	1974 йил учун тасдиқланган планга нисбатан процент ҳисобида
Халқ маорифи, фан ва маданият	1188	108,2
Соғлиқни сақлаш ва физкультура	463	108,8
Социал таъминот	476	109,3

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети яқинда «Болалари бўлган кам даромадли оилаларга моддий ёрдамни янада кўпайтириш тўғрисида» қарор қабул қилдилар. СССР Олий Совети Президиуми «Кам даромадли оилаларнинг болаларига нафақа тўлаш ҳақида» фармон чиқарди. Бу фармонга мувофиқ, даромаднинг ўртача умумий миқдори оила аъзосига ҳисоблаганда ойига 50 сўмдан ошмайдиган оилаларнинг болаларига 1974 йил 1 ноябрдан бошлаб нафақа тўланмоқда.

Кам даромадли оилаларнинг болаларига нафақа тўланаётганлиги совет оиласининг фаровонлигини ошириш ва уни мустаҳкамлашга қаратилган янги социал-иқтисодий тадбир бўлиб, социалистик давлатнинг ёш авлодни тарбиялаш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганлигини исбот этади.

1975 йилда республикада кам даромадли оилаларнинг болаларига 295 миллион сўмлик нафақа тўланади.

СССР Олий Совети Президиумининг «Инвалидларга ва қаровчисидан маҳрум бўлиб қолган оилаларга пенсия миқдорини янада ошириш тўғрисида» 1973 йил 21 ноябрда чиқарган фармони ҳам муҳим аҳамиятга эгадир. Шу фармонга мувофиқ, республикада 1974 йил 15 декабрдан бошлаб 300 мингдан ортиқ инвалидга ва қаровчисидан маҳрум бўлган оилаларга бериладиган нафақаларнинг миқдори кўпайтирилади. Бу нафақаларни тўлаш учун қўшимча равишда сарф қилинадиган маблағ йилига 40 миллион сўмдан ошиб кетади.

План лойиҳасига мувофиқ, келгуси йилда колхозларнинг аъзоларига 238,8 миллион сўм, яъни 1974 йил планида белгиланганига нисбатан 7,8 миллион сўм, ёки 3,4 процент кўпроқ нафақа ва пенсия тўлаш кўзда тутилган.

КПСС XXIV съездининг Директиваларига мувофиқ, шу йил 6-9 декабрда 1957 йилгача тарқатилган давлат заёмлари ҳақини муддатидан илгари тўлаш учун биринчи тираж ўтказилди. 23 декабрдан бошлаб эса тиражда чиққан облигацияларнинг ҳақини тўлашга киришилди. Барча облигацияларнинг ҳақи дастлабки белгиланган муддатдан олти йил олдин тўланади. Бу эса халқ манфаатларига тамомила мос бўлиб тушади.

БОШҚАРУВ ХАРАЖАТЛАРИ

Халқ хўжалигини бошқариш системасини такомиллаштириш — партия иқтисодий сиёсатининг асосий масалаларидан биридир.

Республикада бошқарув аппаратини тобора такомиллаштириш ва арзонлаштириш соҳасидаги тадбирлар амалга оширилмоқда. Хизматдаги енгил автомобиллардан ва командировка харажатларидан фойдаланишни тартибга солиш чоралари кўрилди.

Шу билан бирга баъзи министрликлар ва идоралар бошқарув аппаратини такомиллаштириш ва унинг структурасини яхшилаш соҳасида ҳали етарли иш олиб бормаётирлар, штат-молия интизомига риоя қилиниши устидан тегишли контролни таъминламаётирлар.

1975 йил бюджетида бошқарув аппаратига қилинадиган харажатларни қисқартириш йўли билан 13 миллион сўмни тежаш, шу жумладан республика министрликлари ва саноатдан бошқа иттифоқ — республика министрликлари ва идоралари бўйича 8 миллион сўмни тежаш кўзда тутилган.

1975 йилда давлат ҳокимияти органларини, давлат бошқармасини ва суд органларини таъминлаш учун бюджетдан 51121 минг сўм, яъни шу йилда қилинадиган харажатлар миқдорида маблағ ажратиб бериш кўзда тутилган.

Министрликлар ва идоралар бошқарув аппаратининг структурасини тобора такомиллаштириш ва унга сарфланадиган харажатларни камайтириш чораларини кўришлари, халқ хўжалигининг тегишли тармоқларида мавжуд бошқарув структурасини танқидий нуқтаи назардан таҳлил этишлари лозим.

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССРНИНГ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ВА МАҲАЛЛИЙ БЮДЖЕТЛАР

Қорақалпоғистон АССР, барча областлар ва Тошкент шаҳри бу йил иқтисодий ва маданий тараққиёт соҳасида янги, катта муваффақиятларга эришдилар.

Қорақалпоғистон АССРнинг давлат бюджети ва маҳаллий бюджетлари Ўзбекистон ССР давлат бюджетининг муҳим таркибий қисмидир. 1975 йилда бу бюджетлар 1583 миллион сўмни ташкил этади ёки шу йил учун тасдиқлангандан 5 процент ортиқ бўлади. Бу бюджетлар қуйидаги миқдорларда лойиҳалаштирилган:

	(Минг сўм ҳисобида)
Қорақалпоғистон АССР	136575
Тошкент шаҳри	301841
Тошкент области	174946
Фарғона области	153544
Самарқанд области	152784
Андижон области	117842
Бухоро области	106330
Наманган области	97157
Қашқадарё области	95849
Сурхондарё области	84199
Хоразм области	68319
Сирдарё области	47919
Жиззах области	45218

Ўзбекистон ССРнинг 1975 йилги халқ хўжалик планида кўзда тутилган тадбирларни пул билан таъминлаш учун республика бюджетидан Қорақалпоғистон АССРга 23179 минг сўм, Жиззах областига 7082 минг сўм ажратиб берилади.

1975 йилдаги вазифалар меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари зиммасига ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришга эътиборни кучайтириш, хўжаликдаги ички резервларни тўлароқ сафарбар қилиш, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш тадбирларини кўриш, бюджетдан ажратиб бериладиган маблағларни тўғри ва тежамли сарф қилишни таъминлаш вазифасини юклайди.

Келгуси йил шу беш йилликнинг тугалловчи йили бўлибгина қолмай, КПСС XXIV съезди арафаси ҳам бўлади. Бу съезд мамлакатнинг бундан буёнги истиқболларини, янги ўнинчи беш йилликнинг асосий йўналишларини белгилайди. Бу — халқ фаровонлигини янада ошириш учун сифат беш йиллиги, ишлаб чиқаришнинг юксак самарадорлиги беш йиллиги бўлади.

Келгуси йилда Ўзбекистон ССР меҳнаткашлари коммунистик жамият қурилишининг буюк йўлида янада катта муваффақиятларни қўлга киритишларига шак-шубҳа йўқ. (Қарсаклар).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПЛАН-БЮДЖЕТ, ТАРМОҚ КОМИССИЯЛАРИ ВА ЁШЛАР БИЛАН ИШЛАШ КОМИССИЯСИНИНГ ҚЎШИМЧА ДОКЛАДИ

Докладчи—план-бюджет комиссиясининг раиси депутат Х. УМАРОВ

Депутат ўртоқлар! Барча совет кишилари каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга оширишга қаратилган ташқи ва ички сиёсатини қизғин маъқулламоқдалар ва якдиллик билан қўллаб-қувватламоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Пленумда сўзлаган нутқи меҳнаткашларнинг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини янада ошириб юборди.

Республикамизнинг олтин юбилейи нишонланган 1974 йилда хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида катта муваффақиятларга эришилди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг план-бюджет, тармоқ комиссиялари ва ёшлар билан ишлаш комиссияси Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилги Давлат планини ва Давлат бюджетини қараб чиқдилар. Комиссиялар республиканинг 1975 йилги халқ хўжалик плани, КПСС XXIV съездининг Директиваларига мувофиқ ишлаб чиқилган ва СССР халқ хўжалигини ривожлантириш Давлат планининг кўрсаткичларига мувофиқ, деб ҳисоблайдилар. Олий Совет муҳокамасига тақдим этилган республиканинг 1975 йилги Давлат бюджети халқ хўжалиги планига мувофиқ бўлиб, у планда кўрсатилган тадбирларни маблағ билан таъминлайди.

План ва бюджет лойиҳалари план-бюджет комиссияси, тармоқ комиссиялари, ёшлар билан ишлаш комиссиясининг хулосаларида батафсил таърифлаб берилган.

Шу сабабли комиссиялар айрим проблемаларгагина тўхталиб ўтишни зарур деб ҳисоблайдилар.

Доимий комиссиялар айрим министрлик ва идоралар ишлаб чиқариш қувватларидан тўлиқ фойдаланмаслик, асосий фондларни ўз вақтида ишга туширмаслик, ишлаб чиқаришни қониқарли ташкил этмаслик натижасида маҳсулот ишлаб чиқаришни ўстириш суръатлари юзасидан беш йиллик план топшириқларидан орқада қолганликларини таъкидлайдилар. Буюмларни ишлаб чиқариш ва реализация қилиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва янги техникани жорий қилиш планларини бажармаётган корхоналар ҳали анчагина.

Республикада 77 корхона шу йилнинг ўн бир ойи мобайнида 42,2 миллион сўмлик маҳсулотни реализация қилиш планини бажармади.

Бир қанча корхоналарда ишлаб чиқариш қувватларини ўзлаштириш соҳасида қолоқликка йўл қўйилмоқда. Бунинг натижасида халқ хўжалиги кўп миқдорда маҳсулот ололмай қолмоқда. Тошкент ёғ-мой комбинати, Фарғона ва Тошкентдаги 2-пойафзал фабрикаси, Қўқондаги хром чарм заводи, Гулистон тикувчилик фабрикаси, «Ўзбеккровля» комбинати шундай корхоналар жумласидандир.

Комиссияларнинг меҳнат унумдорлигини оширишга ҳалақит берадиган камчиликларни йўқотиш тўғрисидаги тавсиялари тўлиқ амалга оширилмади. Масалан, Бухоро ва Наманган областларидаги корхоналар, шу йилнинг ўн бир ойи мобайнида меҳнат унумдорлигини ошириш планини бажармадилар ва ҳатто ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан меҳнат унумдорлигини пасайтириб ҳам юбордилар.

Умуман республика саноатидаги корхоналарда ишлаб турган ҳар бир киши ҳисобига ходимларнинг ўртача иш ҳақи маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсишидан илгарилаб кетган. Бундай ғайри табиий аҳвол пахта тозалаш, озиқ-овқат, гўшт ва сут саноати корхоналарида учраб туради.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Кишиневда сўзлаган нутқида таъкидлаб ўтганидек, ўнинчи беш йиллик халқ фаровонлигини янада ўстириш мақсадида сифат беш йиллиги, самарадорлик беш йиллиги бўлиши лозим. Бу вазифани бажариш учун кўпгина министрлик ва идоралардан ўз ишларини жиддий суръатда қайта ташкил этиш талаб қилинади. Кўп корхоналар хусусан халқ истеъмол қиладиган товарларни стандартларга мувофиқ бўлмаган ҳолда паст сифатли қилиб ишлаб чиқармоқдалар. Кўпинча буюмларнинг сорти ошириб юборилади. Сифатсиз маҳсулотлар одатда магазинларда тўпланиб қолади. Бу ҳол харидорларнинг ҳақли суръатда қилаётган таъналарига сабаб бўлмоқда, аҳолининг талаб-эҳтиёжларини қондиришда қийинчиликларни вужудга келтирмоқда.

Капитал қурилишни ташкил этишда ҳали кўпгина камчиликлар бор. Маҳаллий саноат, Енгил саноат, Озиқ-овқат саноати, Қишлоқ хўжалиги, Совхозлар, Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрликлари ва бошқа баъзи министрликлар ўн бир ой мобайнида капитал қурилиш планларини бажармади. Умумий таълим мактаблари, мактабгача болалар муассасалари, касалхоналар ва поликлиникаларни қуриб, фойдаланишга топшириш соҳасида қолоқликка йўл қўйилмоқда.

Ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш хом ашё, машина-ускуналар, материалларнинг нормативдан ортиқ запасларини ва бошқа резервларни хўжалик оборотига тўлароқ жалб этишни талаб қилади. Аммо республикада товар-материалларнинг нормативда кўрсатилганидан ортиқ запаслари 1 октябрга қадар қисқармай, балки 32 миллион сўм миқдорида ортди, 79,5 миллион сўмлик машина-ускуналар ўрнатилмади. Маҳаллий саноат, енгил саноат, озиқ-овқат саноати, бинокорлик материаллари саноати министрликларига қарашли корхоналарда ўрнатилмай қолган машина-ускуна запаслари жуда кўп.

Корхоналарнинг ўз оборот маблағлари капитал қурилишларга ва бошқа эҳтиёжларга кўп миқдорда сарф қилинмоқда. Бунинг натижасида бир қанча корхоналарнинг молиявий аҳволи оғирлашди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг комиссиялари бундан бир йил муқаддам кўпгина совхозларнинг рентабеллиги паст даражада эканлигини таъкидлаган эди. Аммо Совхозлар министрлиги уларнинг ишини яхшилаш учун тегишли чораларни кўрмади. Бу министрликка қарашли совхозлар шу хўжалик йилида фойда олиш планини 17,1 миллион сўм миқдорида бажармаётирлар.

Коммунистик партия, Совет ҳукумати совет халқининг турмуш даражасини ошириш тўғрисида жуда катта ғамхўрлик қилмоқдалар. Совет кишиларининг пул даромадлари доим ортиб бормоқда. Аммо халқ истеъмол қиладиган товарларга бўлган ва ўсиб бораётган эҳтиёж ҳали тўла қондирилмаётир. Ана шу товарларни кўпроқ ишлаб чиқариш ва улар билан савдо қилишни яхши йўлга қўйиш учун барча резервлардан фойдаланиш зарур.

План-бюджет, тармоқ комиссиялари, ёшлар билан ишлаш комиссияси республика халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилги плани ва Давлат бюджети лойиҳаларини қараб чиқиш вақтида Давлат бюджети даромадларини 1505 минг сўм миқдорида кўпайтириш мумкин, деб топдилар.

Министрликлар, идоралар ва маҳаллий Советлар ижроия комитетларининг илтимосини, аниқланган қўшимча даромадларни, шунингдек, ССР Иттифоқи Олий Совети томонидан киритилган тузатишларни эътиборга олиб, комиссиялар Ўзбекистон ССРнинг 1975 йилги Давлат бюджети харажатларини 6455 минг сўм миқдорида ошириш, шу жумладан район марказларини, район бўйсунишидаги шаҳарларни ва шаҳар посёлкаларини ободонлаштириш учун 950 минг сўм; касалхоналар, мактаблар, болалар муассасалари ва бошқа социал-маданий муассасаларга асбоб-ускуна ҳамда инвентарлар сотиб олиш учун 1520 минг сўм; мактабларни, касалхоналарни ва бошқа маориф ҳамда соғлиқни сақлаш муассасаларини капитал ремонт қилиш ва реконструкция қилиш учун 3435 минг сўм; қишлоқ ва посёлка Советларининг биноларини ремонт қилиш ҳамда зарур инвентарлар сотиб олиш учун 350 минг сўм сарф қилиш мумкин, деб ҳисоблайдилар.

Комиссияларнинг 1975 йилги Давлат бюджети ҳақидаги хулосаларида қўшимча маблағлар министрликлар, идоралар ва маҳаллий Советлар ижроия комитетлари бўйича тақсимлаб берилган ва бу маблағларни қандай эҳтиёжларга сарф қилиш кераклиги кўрсатилган.

Комиссиялар Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1975 йилги давлат планини маъқуллаш ҳақида, шунингдек киритилган тузатишларни ҳисобга олиб Ўзбекистон ССРнинг 1975 йилги Давлат бюджетини даромадлар ва харажатлар бўйича 4.172.666 минг сўм миқдорида тасдиқлашни таклиф этади.

Депутат ўртоқлар! Якунловчи йил плани беш йиллик якунларини узил-кесил белгилаб беради. КПСС Марказий Комитетининг 1974 йил декабрь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, план топшириқларини минимал топшириқлар деб ҳисоблаш керак. Бу топшириқларни ошириб бажариш учун хўжалик ва сиёсий имкониятларимиздан актив фойдаланиш лозим.

Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари социалистик мусобақани кенг авж олдириш, хўжаликдаги ички резервлардан тўлароқ фойдаланиш ва аввало меҳнат унумдорлигини ошириш негизида 1975 йил план топшириқларини муваффақиятли бажарадилар, ўнинчи беш йиллик вазифаларини бажариш учун моддий-техника базасини вужудга келтиришга ўз ҳиссаларини қўшадилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз. (Қарсаклар).

Суратда: сессия мажлислар залида. ЎзТАГ фотоси.

Республикамиз пойтахти Тошкент кун сайин гўзаллашиб бормоқда, кўплаб замонавий бинолар қад ростламоқда. Суратда: Луначарский шоссесида қурилган тўққиз қаватли турар жой биноси.

Р. Шамсутдинов фотоси. (ЎзТАГ).

«СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ 1973 ЙИЛДА»

«Статистика» нашриёти СССР Марказий статистика бошқармаси тайёрлаган «СССР халқ хўжалиги 1973 йилда» деган навбатдаги йиллик статистика тўпламини нашр этди.

Бу тўпламда 1973 йилда халқ хўжалигининг ривожланиши ҳақидаги статистик маълумотлар бор. Бир қанча кўрсаткичлар юзасидан шу беш йилликнинг уч йилига оид маълумотлар келтирилади.

Унда 1913 йил, 1940 йил, 1965 йил ва бошқа баъзи йиллар билан таққосланган маълумотлар келтирилади; тўпламда иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ва миллий округларга оид статистик материаллар ҳам берилган.

Тўпламда социалистик мамлакатлар экономикаси ва маданиятининг ривожланишини кўрсатувчи баъзи маълумотлар ҳам бор. Совет Иттифоқи экономикаси ва маданиятини ривожлантиришнинг бир қанча кўрсаткичлари АҚШ ва бошқа капиталистик мамлакатлар билан таққослаб берилган.

(ТАСС).

ОБЛИГАЦИЯЛАР ҲАҚИ ТЎЛАНА БОШЛАНДИ

Янги йил совғангиз қутлуғ бўлсин! Бюджетингизга пул қўшилганлиги билан табриклаймиз! Шу кунларда республика меҳнатчиларининг кўпгина хонадонларида ана шундай табрик сўзларини эшитиш мумкин. Шаҳар ва қишлоқларнинг минг-минглаб меҳнатчилари, 1948 йилги Давлат икки процентли заёмининг ҳақини тўлаш биринчи тиражи жадвали босилган Марказий газеталарни олишлари биланоқ, уларда ўз облигацияларининг рақамларини топдилар.

Жадвал эълон қилинганлигининг иккинчи куниёқ — 23 декабрда республиканинг барча омонат кассалари тиражда чиққан облигацияларнинг ҳақини тўлашга киришди. Облигацияларнинг ҳақини тўлаш муддати йигирма йил давом этишига қарамай, номери чиққан облигацияларнинг кўпгина эгалари ўзларига тегишли пулни шу янги йил арафасида олишга қарор қилдилар.

Давлат меҳнат омонат кассалари республика бошқармасида ЎзТАГ мухбирига маълум қилишларича, ҳақини тўлаш учун кўп миқдорда облигациялар тақдим қилинган. Тошкент шаҳрининг ўзидагина шу куни омонат кассалар иш бошлаган дастлабки соатлар мобайнида 1948 йилги давлат икки процентли заёми облигацияларига қарийб 700 минг сўм пул тўлашди.

СССР ОЛИЙ СУДИНИНГ ПЛЕНУМИ

Яқинда Л. Н. Смирнов раислигида СССР Олий Судининг навбатдаги пленуми бўлди.

Пленум СССР Олий Совети Президиумининг «Жиноий ҳаракатлардан шикастланган гражданларни даволашга сарфланган маблағнинг ўрнини қоплаш тўғрисида»ги 1973 йил 25 июнь Фармонини судлар томонидан қўлланиш практикаси тўғрисидаги масалани муҳокама қилди. Судлар Фармон талабларини асосан тўғри бажараётганликларини пленум қайд қилиб ўтди. Шу билан бирга бундай жиноятларда айбдор бўлган кишиларга нисбатан мулкий жавобгарлик қўлланилмаётган ёхуд харажатлар фармонда жавобгар бўлиши кўзда тутилмаган шахслардан ундириб олинаётган ҳолатларга йўл қўйилмоқда. Бу хусусда пленум судларга тегишли изоҳлар берди.

Пленум суд назорати тартибида гражданлик ишларини кўриб чиқиш практикаси тўғрисида қарор қабул қилди. Судларнинг эътибори кучга кирган суд қарорларининг қонунийлиги ва асослилигини тегишли равишда текшириш гражданлар ва ташкилотлар ҳуқуқларини ҳамда қонун йўли билан муҳофаза этиладиган манфаатларини ҳимоя қилишнинг муҳим гарантияси эканлигига қаратилди.

Пленумда чайқовчилик тўғрисидаги ишларга доир суд практикаси муҳокама этилиб, тегишли қарор қабул қилинди. Чайқовчилик совет савдосининг ва гражданларининг манфаатларига тажовуз қиладиган хатарли хўжалик жинояти эканлигини ва кўпинча ўғирликлар, суиистеъмоллар ва порахўрликни келтириб чиқаришини пленум таъкидлаб ўтди. Бу жиноятга қарши кураш қонун талабларига оғишмай ва тўғри риоя этиш асосида олиб борилиши керак. Қарорда касб-кор тусига кирган ёки катта миқдордаги, шунингдек текинхўрлик билан кун кўрадиган кишилар машғулотига айланиб қолган чайқовчилик жамият учун жуда хатарли эканлигига эътибор қаратилган. Айни вақтда судларга жамиятдан ажратмай туриб аҳлоқини тузатиш мумкин бўлган айбдорларга нисбатан озодликдан маҳрум этиш чорасини асоссиз қўлланишга йўл қўймаслик учун жазо чораларини белгилаш масаласида ҳар бир кишига якка тартибда ёндашиш зарурлиги кўрсатилди.

СССР Олий Судининг пленуми гражданлик ва жиноий ишлар юзасидан судлар чиқарган қарорлари хусусида СССР Олий Суди Раисининг ва СССР Бош прокурорининг протестларини ҳам кўриб чиқди.

(ТАСС).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00 — МОСКВА. 18.20 — ТОШКЕНТ. 18.30 — «Юлдузча». 18.55 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Миллионлар ленинча университети (Москва). 20.20 — Зафар Диёр (адабий портрет). 20.30 — Мусобақа, тажриба ва ташаббус. 20.50 — Ўн минут музика. 21.00 — «Ахборот». 21.20 — Ака-ука Ваҳобовлар куйлайди. 22.00 — «Вақт». 22.30 — **Дўстлик экрани.** Тожикистон, Қирғизистон, Қозоғистон ва Ўзбекистон телевидениеларининг биргаликда кўрсатуви. **ИККИНЧИ ПРОГРАММА** 11.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатуви. 18.20 — МОСКВА. 19.05 — Янгиликлар. 19.15 — Расмларда қуёш акси бор. 20.00 — Янгра, баяним. 20.30 — Беш йилликни муддатидан илгари бажарамиз. 20.45 — Викторина. 22.00 — Ҳужжатли кино экрани (Тошкент). 22.30 — Телефильм. **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатуви. 20.20 — Классик куй саҳифалари. 21.00 — Тошкент янгиликлари. 21.15 — Опереттолардан парчалар.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 26/XII да **Русалка**, 28/XII да **Дон Карлос**, 29/XII да **Этик кийган мушук** (кундузи), **Оққуш кўли** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/XII да **Ҳаёт шоми**, 27/XII да **Оқшомдан тушгача**, 28/XII да **Ҳаёт оқшоми**, (билетлар сотилган), 29/XII да **Қароқчилар**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 26/XII да **Хотинимнинг эри**, 27, 28/XII да **Кулги кечаси**, 29/XII да **Нурхон**.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **А. ВЕЙРИЦКИЙ** раҳбарлигидаги ўргатилган айиқлар группаси иштирокида **ЦИРК ТОМОШАЛАРИ** (17.30).

КИНО

Қайтиш йўқ — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Италияликларнинг Россиядаги ғалати саргузаштлари — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Нодирабегим — «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).

Прерия; Онтарио бўйидаги саргузаштлар: — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Сайҳа (12.00, 13.00, 16.00, 17.00, 20.00), **Гапираверишсин** (11.00, 15.00, 19.00, 21.00): — «ҚОЗОҒИСТОН».

Қизил бодрезак (10.00, 12.00, 14.00), **Аломат қиз** (16.00, 18.30, 21.00): — «МОСКВА».

Шимол рапсодияси (10.00, 12.00 13.00, 15.00, 16.40, 19.00), **Анупама** (14.00, 17.15, 20.00), **Чекист ҳақида қисса** (10.20, 21.00): — ДРУЖБА».

Ҳаводаги саргузаштлар — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Иссиқ кўлнинг лолалари (10.00), **Музика садолари** (кундуз ва кечқурун): — «ЧАЙКА».

Чин сўз — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

«КОСМОС-699» ПАРВОЗ ҚИЛМОҚДА

1974 йил 24 декабрда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши «Космос-966» учирилди.

Йўлдош бортида космик фазони тадқиқ этишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда. (ТАСС).

СОВЕТЛАР МАМЛАКАТИДА

САЯН ТОҒЛАРИНИНГ МАРМАРИ

ОЗНАЧЕННОЕ (Красноярск ўлкаси). Бу ерда Саян-Шушенск тошни қайта ишлаш комбинатининг иккинчи навбати ишга туширилди. Эндиликда комбинат йилига 250 минг квадрат метр мармар плита ишлаб чиқариш қувватига эга бўлди. Бундай миқдордаги мармар билан 60 та метро станциясини пардозлаш мумкин. Саян мармари ўзининг ташқи кўриниши билан чиройли ва ранг-баранг. Унда 10 хилга яқин бўёқлар бор.

ҚИШКИ СУҒОРИШ ҚИЗҒИН

ТОЖИКИСТОН деҳқонлари далаларда кўпроқ нам тўплаш мақсадида қишки суғоришга алоҳида эътибор бермоқдалар. Тажрибали сувчилар қишнинг анча совуқ келишидан фойдаланиб, мумкин қадар кўпроқ майдонларни суғормоқдалар.

Пахта экиладиган майдонларнинг қарийб ярми — 120 минг гектар ерга яхоб суви бериш тугалланди.

ДАЛА ҚАЛҚОНЛАРИ

ИССИҚКУЛ қирғоғидаги яна юз гектардан ортиқ дала Жетиогус ўрмон хўжалиги механизаторлари томонидан дарахтзорлар бунёд этишга тайёрлаб берилди. Бу бўлажак янги ўрмонлар қишлоқ хўжалик экинларини ва кенг майдонларни шамол ва сув эрозиясидан ҳимоя қилади. Сўнгги тўрт йил ичида Иссиқкўл яқинидаги колхоз ва совхозларнинг деҳқонлари механизаторлар билан ҳамкорликда кўплаб дарахтзорлар барпо қилдилар.

Бундан ташқари 500 гектардан ортиқ жарлик ва тепаликларда ҳам дарахтлар ўтказилди, шунингдек эрозияга, селга қарши катта иншоотлар қурилди.

БЕЛГИЛОВЧИ ЙИЛ ТОПШИРИҚЛАРИ БАЖАРИЛДИ

КИРОВ шаҳридаги шина заводи коллективи маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш бўйича йиллик планни муддатидан олдин бажарди. Социалистик мусобақанинг кенг авж олдириб юборилганлиги туфайли 400 га яқин ишчи беш йиллик мажбуриятини адо этишга эришди.

Корхона коллективи учун бу йил жуда қувончли бўлди. Автокамера цехида ўрнатилган янги асбоб-ускуналар лойиҳа қувватидан олдин ишга туширилди, бошқа цехларда эса, мавжудлари лойиҳа қувватидан ўзиб кетди.

КАЛУГА шаҳридаги автомотоэлектр асбоб-жиҳозлар заводи эса йил охиригача 1,5 миллион сўмлик қўшимча маҳсулот тайёрлашга сўз берди. Бу социалистик мажбуриятда қабул қилинган шартдан ярим миллион сўм кўпдир. Заводнинг жуда кўплаб ишчи-хизматчилари меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича комплекс шахсий планлар асосида меҳнат қилмоқдалар.

«1974 йил марраси эгалланди» — **ФРУНЗЕДАГИ** «Киргизавтомаш» заводи белгиловчи йил топшириғи бажарилганлиги ҳақида ғалаба рапортига ана шундай мазмунда имзо чекди.

Маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш бўйича план ошириб бажарилди. Беш йилликда 3 миллион сўмдан зиёд маҳсулот тайёрлаш кўзда тутилмоқда.

Советлар мамлакатидаги бошқа юзлаб корхоналар ҳам КПСС Марказий Комитетининг декабрь (1974 йил) Пленуми қарорларидан руҳланган ҳолда меҳнат қилиб беш йиллик марраларини эгаллаганликлари ҳақида рапорт бермоқдалар. (ТАСС).

ПЛАНЕТАМИЗДА

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ВЕНГРИЯ САНОАТИНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

БУДАПЕШТ. Венгрия саноатининг меҳнаткашлари беш йилликнинг тўртинчи йилини меҳнатда ажойиб муваффақиятлар билан тугалламоқдалар. Мамлакатда саноат ишлаб чиқариши 1973 йилдагига нисбатан 8 процент ортди. Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг декабрь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, ишлаб чиқаришда қўлга киритилган муваффақиятларда Венгрия Социалистик ишчи партиясининг 1975 йил кўклам фаслида ўтказиладиган XI съезди шарафига ва мамлакат озод қилинган куннинг келгуси йилда нишонланадиган 30 йиллиги шарафига уюштирилган социалистик мусобақа катта роль ўйнади.

Бир йил ичида кўпгина йирик саноат ва электр энергетика объектлари ишга туширилди: Инот электр станциясининг газ турбиналари биринчи марта ток берди, Орошхаздаги ойна заводи, Ходмезевашархейдаги плита заводи, Будапештдаги янги уйсозлик комбинати ва бошқа корхоналар биринчи маҳсулотни ишлаб чиқардилар.

1974 йилда нефть химияси, алюминий, автомобиль ва тикувчилик саноатини ривожлантириш юзасидан ҳукумат томонидан белгиланган программаларни амалга ошириш муваффақиятли суратда давом этди. Венгрия мавжуд қувватларни реконструкция қилиш, янги корхоналарни қуришда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган қардош социалистик мамлакатлар билан, шу жумладан Совет Иттифоқи билан актив ҳамкорлик қилмоқда.

Беш йилликнинг охирги йилида ишлаб чиқариш самарадорлигини янада ошириш учун курашда янгидан-янги муваффақиятларга эришилди. Саноат ишлаб чиқаришини ўстиришга меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришилганлиги диққат-эътиборга сазовордир. Мамлакатдаги корхоналарда хом ашё ва материалларни тежаш, мавжуд машина-ускуналардан самаралироқ фойдаланиш йўлидаги ҳаракат кенгайиб бормоқда. Неча минглаб социалистик меҳнат бригадалари ва ана шу юксак номни олиш учун курашаётган коллективлар бу ҳаракатнинг олдинги сафларида бормоқдалар.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ПРОГРАММАСИ

СОФИЯ. Болгария Халқ Республикасининг соғлиқни сақлаш министрлиги республика аҳолисини кенг кўламда профилактика кўригидан ўтказиш программасини ишлаб чиқди. Бу эса, Болгария ҳукумати меҳнаткашларнинг соғлиғини сақлаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилаётганлигини ифода этувчи янги далилдир. Янги программа ўн беш йилга мўлжалланган. Бу программа келгуси йилда амалга оширила бошлайди. Программага мувофиқ Болгария Халқ Республикасида яшовчи ҳар бир киши йилига камида бир марта ҳар томонлама медицина кўригидан ўтказилади. Шу мақсадда Болгария территориясида энг янги диагностика ускуналари билан таъминланган 140 та профилактика бўлимини вужудга келтириш ҳақида қарор қабул қилинди.

Янги программани ишлаб чиқиш вақтида бундан икки йил муқаддам Болгариянинг Габрово округидаги медицина муассасаларида бошланган тажриба натижаларидан кенг фойдаланилди. Бу округда Болгария Халқ Республикасида биринчи профилактика бўлими очилди. Бўлим ходимлари округнинг бутун аҳолисини — тахминан 200 минг кишини кўрикдан ўтказдилар ва юрак-томир касаллиги, диабет ва бошқа касалликларга дучор бўлган кишиларни ўз назоратига олдилар.

Бу йил социалистик Болгарияда соғлиқни сақлаш системасини ривожлантириш учун давлат бюджетидан 400 миллион левдан ортиқ маблағ сарфланди. Бу маблағнинг талайгина қисми медицина муассасалари шохобчаларини кенгайтириш учун ажратиб берилди. Беш минг ўринли янги касалхоналар қурилди.

ПОЛЬША МАДАНИЯТИНИНГ ИСТИҚБОЛИ

ВАРШАВА. Польша Халқ Республикасининг маданият ва санъат министрлиги яқин ўн беш йил ичидаги ўз фаолияти программасини ишлаб чиқди.

Программа 1975 йилдан тортиб 1990 йилгача билимларнинг турли соҳаларига доир китоблар нашрини анча кўпайтиришни, кутубхона ишини кенгайтириш ва такомиллаштиришни кўзда тутади.

Кинематография маҳсулотини ишлаб чиқариш ва аввало катта экран ва телевизион экран учун бадиий фильмлар тайёрлаш кескин суръатда кўпайтирилади. Опера ва драма театрлари, филармония ва эстрадаларнинг моддий базасини ривожлантириш кўзда тутилди.

Польша Халқ Республикасида ривожланаётган социалистик жамиятнинг талаб эҳтиёжларини қондириш мақсадида маданиятни тарғиб этувчи муассасалар сони оширилади.

ЎЗАРО ИҚТИСОДИЙ ЁРДАМ КЕНГАШИГА ДОИР ФОТО КЎРГАЗМА

ГАВАНА. Куба пойтахтида «Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг 25 йиллиги» фотокўргазмаси очилди. Бу кўргазмани Куба революцион ҳукумати уюштирди. Жуда кўп фотосуратлар Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг алоқа, транспорт воситаларини, хилма-хил замонавий машина-ускуналарини ишлаб чиқариш соҳасида эришган муваффақиятларини акс эттиради.

Кўргазмани очиш маросимида Куба Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, революцион ҳукумат бош министрининг ўринбосари Диоклес Торральба нутқ сўзлади. У Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар экономика, фан ва техника соҳасида катта муваффақиятларга эришганликларини таъкидлади ва Кубанинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашидаги иштироки муҳим аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтди. (ТАСС).

ФАЛАСТИН ХАЛҚИНИНГ ОЗОДЛИГИ ЙЎЛИДА

ЖАЗОИР. (ТАСС). Бу ерда Фаластин революциясига кўмаклашувчи араб фронтининг конференцияси бўлди. Конференция ишида ўнта араб мамлакатларидаги сиёсий ва ижтимоий ташкилотларнинг вакиллари қатнашдилар.

Конференцияда Фаластин озодлик ташкилоти ижроия комитетининг раиси Я. Арафат сўзга чиқди. У Фаластин араб халқининг курашини қўллаб-қувватлаётган жаҳон прогрессив кучларига миннатдорчилик билдирди. Яқин Шарқда янги уруш келиб чиқиш хавфига конференция иштирокчиларининг эътиборини жалб этиб, арабларни Исроилнинг давом этаётган иғвогарлигига қарши бирликни ва жипсликни мустаҳкамлашга чақирди.

Конференция иштирокчилари Ливаннинг таниқли жамоат ва сиёсий арбоби К. Жумблатни яна фронт бош секретари қилиб сайладилар.

ИСЛОҲОТ ПРОГРАММАСИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАМОҚДАЛАР

АДДИС-АБЕБА. (ТАСС). Эфиопияда чиқадиган энг йирик «Эфиопэн геральд» газетаси мамлакатнинг муваққат ҳарбий маъмурий комитети баёнотини қўллаб-қувватлади. Бу мазкур баёнотда демократик ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар программаси эълон қилинган.

Мазкур тарихий программанинг амалга оширилиши социал адолатсизликни тугатишга, барча гражданларга кенг ҳуқуқлар бериладиган ва социал адолат гарантияланадиган жамият қуришга имкон беради. Бундан кейин мамлакатнинг бирдан-бир хўжайини халқ бўлиб қолади, деб таъкидлайди «Эфиопэн геральд» газетаси.

Помир — Олой тоғ ён бағирларида денгиздан 2200 метр баландликда «Артуч» альпинистлар лагери жойлашган. Суратда: шу ердаги «Кўликалон» кўлининг кўриниши.

Р. Ғафуров фотоси (ЎзТАГ).

Тошкент халқаро турнири якунларига доир

ҚАТОРДА НОРИНГ БЎЛСА...

ШАХМАТ

Тошкентда икки ҳафтадан буён давом этган аёллар халқаро турнири 23 ёшли истеъдодли шахматчимиз Алла Мкртичаннинг ишонарли ғалабаси билан якунланди.

Мусобақанинг охирги куни Алла 10-15 юришда дуранг қилади-да, биринчи ўринни эгаллайди, деб ўйлашган мухлислар янглишган эканлар. Пешқадам, ютқазиб қўйсам польшалик шахматчи етиб олади-ку, деган хаёлга бормай, «жанг»га дадил киришди. Имкониятлар тенглашиб қолгандай кўринган бир вазиятда Мкртичан Қурбоновага бир сипоҳни бериб, қора шоҳни қуршовга ола бошлади. Қийин ҳимоя чораларини кўраверив чарчаган Д. Қурбонова вақти ўтиб кетганлигини пайқамай қолди...

Якунловчи 13-турда ўйналган етти партиянинг ҳаммаси ҳам аҳамиятли эди. Польша чемпиони Ханна Эреньска венгриялик халқаро мастер Ева Каракашни енгган тақдирда иккинчи соврин ёлғиз ўзига тегарди. Қора доналарни сурган польшалик халқаро мастер марказий хоналарни забт этган ҳолда рақиби қароргоҳи томон шундай ёпирилиб келдики, бундан қутилиш чораси қолмагандек кўринарди. Бироқ ҳамлалар даф этилгач, Эреньска ночор дурангга кўнди. Польшанинг икки карра чемпиони бўлишга, 1972 йили Скопледа ўтган бешинчи жаҳон аёллар олимпиадасида иккинчи ўринни эгаллашга улгурган 28 ёшли Эреньска Тошкент халқаро турнирида ҳам ўзини кўрсата олди.

Иштирокчилар орасида энг босиғи ва энг истеъдодлиси ГДРлик 19 ёшли Анна Михель бўлса керак. Тахтадаги вазият қанчалик чигаллашиб кетмасин бу қиз пинагини бузмайди, билиб ишини қилаверади. Назарий билимлари ҳам, ўйин техникаси ҳам жойида. Охирги куни у фрунзелик Бакита Самагановани 22-юришдаёқ ютди-қўйди. Эреньска билан тенг —8,5 тадан очко тўплаб, иккинчи ва учинчи совринларни бўлашиб олган бу қиз яқин йиллар ичида жаҳоннинг энг кучли шахматчилари қаторига қўшилса ажаб эмас.

Москвалик Т. Затуловская билан львовлик М. Шуль мақтовга муҳтож шахматчилардан эмас. Лекин охирги турда олмаоталик спорт мастери А. Муслимовани енгиб, бу машҳур шахматчиларга етиб олиш руминиялик ёш мастер Маргарет Мурешан учун улкан муваффақиятдир. Улар саккизтадан очко билан 4-6-ўринларни ўзаро баҳам кўришди. Тошкентлик халқаро мастер В. Борисенко билан чехословакиялик К. Эретовага 7-8-ўрин тегди. Беш марта Совет Иттифоқи чемпиони бўлган Борисенко 55 ёшида улкан халқаро турнир жадвалининг ўртасидан жой олгани диққатга сазовордир. Республика чемпиони Л. Гольдманнинг 6 очко билан ўнинчи ўринда қолганлигини муваффақиятсизликка йўймаслик керак. Унда маҳорат бор-у, тажриба камлик қилиб қолди, холос. Тўртинчи вакилимиз 17 ёшли мастерликка номзод Шарифа Бердиева эди. Қобилиятли қиз бетоблиги туфайли мусобақада қатнаша олмади. Унинг ўрнига қўшилган Доно Қурбонованинг тегишли тайёргарлик кўрмагани сезилиб, турнирда кўнгилдагидек натижа кўрсата олмади.

— Шахматчиларингизга бундан ортиқ маҳорат мактаби бўлмаса керак. — дейди мамлакат экс-чемпиони Марта Шуль. — Эркаклар учун Азмиддин Хўжаев хотирасига бағишлаб учта турнир ўтказибсизлар. Қошкийди, ушбу аёллар халқаро турнири ҳам анъанавий бўлиб қолса...

Бундай катта мусобақаларни ташкил этишнинг ўзи осон эмас. Лекин шу куннинг талабларини тўғри ҳисобга олаётган республика спорт комитети шахматчиларимиз учун тегишли шароит яратиб беришда изчил иш тутаётганлигини мамнуният билан тилга олса арзийди.

Шахматчиларимиз энди бўлажак йирик синовларга, биринчи галда, СССР халқлари VI спартакиадасига пухта тайёргарлик кўриб, республикамиз спорт шарафини улуғлашга ҳисса қўшиш ниятидадирлар. Бунинг учун Аъзамов-у Мкртичан сингари қобилиятли ёшлар сафини кенгайтиришимиз керак, албатта. Резервда Д. Қаюмов, Р. Зиёвуддинов В. Логинов, А. Басс, ака-ука Мавлоновлар, А. Тошхўжаев сингари ёшларимиз борки, юкимиз ерда қолмайди.

М. МУҲИДДИНОВ,
Ўзбекистон шахмат федерацияси раисининг ўринбосари.

НАВОИЙ НОМИДАГИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА
28 ДЕКАБРЬ КЕЧ СОАТ 7 ДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

У. МУСАЕВ

«МАНГУЛИК»

Икки парда, беш кўринишли опера

ЭГАМ РАҲИМ либреттоси.

Дирижёр — Г. ТУЛАГАНОВ.

Саҳналаштирувчи — Молдавия ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, **Г. ГЕЛОВАНИ.**

Рассом — Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, Қорақалпоғистон АССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби — **Т. ШОРАҲИМОВ.**

Балетмейстер — СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати — **Г. ИЗМАЙЛОВА.**

Хормейстер — **С. ШОДМОНОВ.**

Режиссёр ассистенти — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист — **А. АЗИМОВ.**

Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

28 ДЕКАБРЬ — 10 ЯНВАРЬ КУНЛАРИ ҚОРБОБО, ҚОРҚИЗ ва бошқа персонажлар ҳамда **ЎРГАТИЛГАН ҲАЙВОНЛАР** иштирокида

«СЕҲРЛИ КУЛ»

ЯНГИ ЙИЛ ТОМОШАЛАРИ

ТОМОШАЛАР 10.00, 12.30 15.00 да бошланади.
Касса ҳар куни 10.00 дан ишлайди.
КОЛЛЕКТИВ КЕЛИШ УЧУН ЗАЯВКАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 * ТЕЛЕФОНЛАР
Коммутатор — 330249 дан 330258 гача. Эълонлар — 338142.
Р. 04408. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583 А. — 299.